

De min in 't Lazarus-huys

Willem G. van Focquenbroch

bron

Willem G. van Focquenbroch, *De min in 't Lazarus-huys*. David Ruarus, Amsterdam 1732 (herdruk)

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/focq001mini02_01/colofon.php

© 2011 dbnl

The logo for the Dutch Bibliography (dbnl) features the lowercase letters 'dbnl' in a blue, sans-serif font. The letter 'd' is stylized with a small hook at the top.

Aan de Heer P.H.

MYN HEER,

De hedendaagse opzichtige uitsporigheden der liefde hebben my verplicht de selvige toe te passen de Rinkel stoel in 't *Lazarus-huys*; het zal u E. mogelyk vreemt dunken, dat ik u E. opdrage myn Gekkespel, en lichtelyk ingenomen met een belgzucht, dat *Marten* en *Klaas* voor uw oogen vertone; maar vermits zy dagelyks de Stadt door kruyschen, en langs de straten en wegen het oog der wysten doen stilstaan door de Vrouwen, die zy aanrandende kussen, haar gebaarden zo doen uitmunten, dat de voorby ganger by zich zelfs moet meesmuilen, en klaar zien de gekheid des werelts, dat zy zelfs in haar redenloosheid de stralen van genegentheid tot een Vrouwe in harsenloozen doet uitschitteren als in vervoerde Minnaars; zo dat zommige zo verre komen, dat zy des nachts de hekken opklauteren, om de rustplaats van een bevallig schepsel te begluiren, waar in de tochten die het verstant bestryden, zo verre komen, dat zy zich zelve inbeelden de genegentheid te raken van elk een die zy nasporen. Ik hebbe goet gedacht (gelyk *Erasmus* zyn lof der zotheid opgedragen heeft aan de scherpzinnigste verstanden des werelts) geen beter bescherm-heer van myne *Min in 't Lazarus-huis* te zullen vinden, als de wytvermaarde naam van U E. door uwe voorzaten zo in artsenyen, als door u in vergaarplaatsen, en saletten der Jufferen verheven; ik hebbe in myn tyd eer ik de dorperre kust van *Guinee*, (doch aangenaam door haar Goutmyn) bezocht veel in Genees-kunst gezien, en een tal van wel geboorde mannen weinig behaagt, vermits gezien heb dat de wereld in gekken bestaande niet wel te vernoegen is in

die armste Broeders der verstanden; ik hebbe niet mind in saletten der Jongezellen veel uitsporigheden der liefde gezien, die my stoffe geven met *Democrites* alles te belagchen, dat ik eindelyk na de andere werelt op een vergunde hoop van een hoger geluk gestegen in het aangezichte der Zwartten myn ooge verlustede in een getaande verwe; zo heeft de quaatwillige *Fortune* met my getobbelt, tot ik eindelyk geen tegengift vindende voor de tyrannyen der liefden my hebbe overwonnen gevonden van haar trouloosheid; des ik U E. verzoeke myn nagelatene kluchtspelen te erkennen als U E. eigen, de zelvigen te verdedigen, gelyk een bequaam voorvechter tegen de lasterende werelt, en voornamentlyk tegen de Messieurs *Nil volentibus arduum*, die, gelyk zy de *Parnas*, in roer stellen, veel op myn *Min in 't Lazarus-huis* met berispingen zullen voltiseren, maar zo U E. naam niet de pyne waart acht haar te bekibbelen, zo wystse na *Jorisvaar*: Onderwylen my bevindende verplicht aan U E. persoon ten hoogsten, zal by myn aflyvigheid U E. toevertrouwe de opzicht van den bengel in de Rinkelstoel en *Min in 't Lazarus-huis*, en zo zy mochte te voorschyn komen op eenig Tooneel; beveele U E. persoon de nootzaakelykheid tot alles, waar op my verlate,

Aan de Gout-kust in Guinee.

W.G.v.F.

Copie van de Privilegie.

De Staten van Holland en Westvriesland doen te weten: alzo Ons te kennen is gegeven by de tegenwoordige Regenten van het Wees- en Oude-Mannenhuis der Stad Amsterdam, van in die qualiteyten te samen Eygenaars, mitsgaders Regenten van den Schouwburg aldaar, dat zy Supplianten eenige Jaaren hadden gejoüisseert van 't Octroy of Privilegie by hen van Ons op den 23. May 1714. geobtineert, waar by Wy aan hun Supplianten goedgunstelyk hadden geaccordeert, en geoctroyeert, om, gedurende den tyd van vyftien doen eerst agter een volgende Jaaren, de Werken, die ten dienste van het Toneel reets waren gedrukt, en van tyd tot tyd nog verder in het licht gebragt, en ten Toneele gevoert zouden mogen werden, alleen te mogen drukken, doen drukken, uytgeeven ende verkopen, en bevonden dat de Jaaren, by 't voorsz. Octroy of Privilegie genoemt, op den 22. May 1729. stonden te expireeren; ende dewyl zy Supplianten ten meesten dienste van den Schouwburg, waar van hunne respective Godshuyzen onder andere mede moeten worden gesustenteert, de voorengemelte Werken, zoo van Treurspellen, Blyspellen, Klugten, als anders, die reets gedrukt, en ten Toneele gevoert zyn, of in toekomstige gedrukt, en ten Toneele gevoert zouden mogen werden, gaerne alleen, gelyk voorheen, zouden blyven drukken, uytgeeven en verkopen, ten eynde dezelve Werken door het nadrukken van andere haar Luyster, zoo in taal, als in spelkonst, niet mogten komen te verliesen en de wylen sulx haar Supplianten na de expiratie van 't bovengemelte Octroy, niet gepermitteert was, zoo keerden zy Supplianten haar tot Ons, onderdaniglyk verzoekende, dat Wy aan hun Supplianten in qualiteyten voorsz. geliefden te verleenen prolongatie van het voorsz. Octroy of Privilegie, om de voorsz. Werken, zoo van Treurspellen, Blyspellen, Klugten, als anders, reets gemaakt, en ten Toneele gevoert, of als nog in het licht te brengen, en ten Toneele te voeren, den tyd van vystien eerst komende, en agter een volgende Jaaren, alleen te mogen drukken, en verkopen, of te doen drukken, en verkopen, met verbod aan alle andere op zekere hooge Poene by Ons daar tegens te Statueeren, SOO IS 't, dat Wy, de Saake, ende 't voorsz. verzoek overgemerkt hebbende, ende geneegen weezende ter bede van de Supplianten uyt Onze regte wetenschap, Souveraine Magt ende Authoriteyt, deselve Supplianten geconsenteert, geac-

cordeert, en geoctroyeert hebben, consenteeren, accordeeren, en octroyeeren haar by deezen, dat Zy, geduurende den tyd van vyftien eerst agtereenvolgende Jaaren, de Werken, die ten diensten van het Toneel reets waren gedrukt, en van tyd tot tyd nog verder in het licht gebragt, en ten Toneele gevoert zouden mogen werden, in diervoegen, als zulx by de Supplianten is verzogt, en hier vooren uytgedrukt staat, binnen den voorsz. Onzen Landen alleen zullen mogen drukken, doen drukken, uytgeeven ende verkopen, verbiedende daaromme allen ende eenen ygelyken dezelve Werken, in 't geheel, ofte ten deele te Drukken, naar te Drukken, te doen Naardrukken, te Verhandelen, of te Verkopen, ofte elders Naargedrukt binnen den selven Onze Landen te brengen, uyt te geeven, of te Verhandelen en Verkopen, op Verbeurte van alle de nagedrukte, ingebragte, verhandelde ofte verkogte Exemplaren, ende een boete van drie duysend guldens daar en boven te verbeuren, te Appliceeren een derde part voor den Officier, die de Calange doen zal, een derde part voor den Armen der plaatzen daar het Casus voor vallen zal, ende het resteerende derde part voor de Supplianten, ende dit t'elkens zoo meenigmaal, als dezelve zullen werden agterhaalt, alles in dien verstande, dat Wy de Supplianten met dezen onzen Octroye alleen willende gratificeeren tot verhoedinge van hunne schade door het Nadrukken van de voorsz Werken, daar door in geenigen deele verstaan, den innehouden van dien te autoriseeren, ofte te Advouëren, ende veel min dezelve onder onze protexie, ende beschetminge, eenig meerder Credit, aanzien ofte reputatie te geeven, nemaar de Supplianten in cas daar inne iets onbehoorlyks zoude influëren, alle het zelve tot hare Lasten zullen gehouden weezen te verantwoorden, tot dien eynde wel expresselyk begeerende, dat by aldien dezen Onzen Octroye voor dezelve Werken zullen willen stellen, daar van geene geabbrevieerde ofte gecontraheerde mentie zullen mogen maken, nemaar gehouden wezen, het zelve Octroy in 't geheel, en zonder eenige omissie daar voor te drukken, of te doen drukken, ende dat zy gehouden zullen zyn, een Exemplaer van de voorsz. Werken, op Groot Papier, gebonden en wel geconditioneert te brengen in de Bibliotheek van onze Universiteyt te Leyden, binnen den tyd van zes weken, na dat zy supplianten dezelve Werken zullen hebben uytgegeeven, op eene boete van zes hondert guldens, na expiratie der voorsz zes Weken, by de Supplianten te verbeuren ten behoeve van de Nederduytse Armen van de plaats alwaar de Supplianten wonen; voorts op poene van met 'er daad versteeken te zyn van het effect van dezen Octroye. Dat ook de Supplianten schoon by het ingaan van dit Octroy een Exemplaer geleverd hebbende aan de voorsz. Onze Bibliotheek, by zoo verre zy geduurende den tyd van dit Octroy dezelve Werken zouden willen herdrukken met eenige vermeerderingen of anders, hoe genaamt, of ook in een ander formaat, gehouden zullen zyn wederom een ander Exemplaer van de gemelde Werken Geconditioneert als vooren, te brengen in de voorsz. Bibliotheek, binnen dezelve tyd, en op de boete en poenaliteyt, als voeren. Ende ten eynde de Supplianten dezen Onzen Consente, ende

Octroye mogen genieten, als na behooren, lasten Wy allen ende eenen ygelyken, dien het aangaan mag, dat zy de Supplianten van den inhouden van dezen doen, laten, ende gedogen, rustelyk, vredelyk, ende volkomentlyk genieten ende gebruyken, cesserende alle belet ter contrarie. Gegeven in den Hage, onder Onzen Groten Zegele hier aan doen hangen op den zevenentwintigsten Mey, in 't Jaar onzes Heere ende Zaligmakers duysend zevenhondert agentwintig.

J.G.V. Boetzelaar.

Onder stond, ter Ordonnantie van de Staten, was getekent

WILLEM BUYS.

Lager stond,

Aan de Supplianten zyn, nevens dit Octroy, ter hand gestelt by Extract Authenticq, haar Ed. Gt. Mog. Resolutien van den 28. Juny, 1715, en 30. April, 1728, ten einde om zig daar na te reguleeren.

De REGENTEN van het WEES- en OUDE MANNEN-HUIS hebben in hunne voorsz. qualiteit, het Recht der bovenstaande Privilegie, alleen voor den tegenwoordigen druk, van DE MIN IN 'T LAZARUS-HUIS, *Blyspel*; vergund aan DAVID RUARUS.

In Amsteldam den eersten September 1732.

Inhoud.

Een zekeren Edelman, met namen Ferdinand: wanende dat hy in den Haag ('s nachts van zyn Vryster komende) een Edelman Reynoud geheten, doorsteken had, komt vluchtende t'Amsterdam by zyn Vrint Valerius, met welke hy raad pleegt, hoe hy best het gevaar van zyn leven zal ontvlugten: deze, na veel bedenkens, vind goet hem in 't Lazarus-huis voor een zot te bestellen. Ondertusschen gebeurt het, dat een Geldersche Juffer Isabella, binnen de St. Anthony Poort komt, de welke haar Ouders ontlopen was, om dat zy haar tegen haar zin wilden uythuwelyken: haar knecht Leonard dewelke met haar gevlucht was, (door dien zy veinsde op hem verlief te zyn) begint hare afgunst te bemerken, zo dat hy, (vrezende met haar achterhaalt te worden) haar t'eenemaal achter de vest uytplundert, en verlaat; waar door zy als tot een halve razerney vervoert word; zuchtende en schreeuwende over den jammerlyken staat, waar toe zy zo haast door haar eigen zottigheid vervallen was; zo dat Valerius (die nu zyn Vrint in 't Lazarus-Huis bestelt had, als ook Joris-vaar, Regent van dit Huis, beide oordeelde datze gek moest zyn: doch Valerius (spyt deze meininge van zotheid) vindt zo veel aangenaamheit in haar wezen dat hy op haar verlief, en bid Joris-vaar, (die haar alrede in zyn Logement wou brengen) van wel op haar te letten, veinzende dat zy een was van zyn Nichten, dewelke hy morgen wederom t'huis zoude bestellen: maar vertrekkende smede hy alrede in zyn verliefde gedachten, om haar tot zynent te brengen, te laten genezen, en alzo tot zyn genegenheit en liefde te verplichten. Indien de Liefde aldus zyn rol speelde buiten het Lazarus-Huis, voorwaar zy stond binnen het zelve mede niet stil. Want lichtelyk was Valerius noch niet eens verlief op Isabella, of een zekere Meyt Catryn genaamt, was verliefdt op zyn vriendt Ferdinand nu Karel genoemd: zyn minnelyk wezen, en brave gestalte (zonder zyn zotheid eens aan te zien) haar gedachten zo opgetogen, dat zy haar Juffer zelfs deze haar lief de niet kon verswygen. Deze

door dit verhaal, als ook door haar eigen nieuwsgierigheid hem gaande bezichtigen, wort mede door dezelve drift bevangen, haar naam was Anna, voor veertien dagen met deze haar Meyt van Haarlem gekomen om haar Oom die Regent was aan dit huys te bezoeken, als ook om de Stadt eens te bezichtigen: Zy, door haar schoonheid, en minnelyk wezen beweegt dezen Karel schier om haar met gelyke liefde te beminnen, 't welk geschied waar, indien Isabella in 't Lazarus-Huis komende hem zulks door haar meerder schoonheit niet en hadde belet. Want deze twee quamen malkanderen nauw te zien, of de liefde voegde haar herten, met zo onbreekelyken handt aan malkanderen: dat (merkende elkanders verstandt in 't midden van haar dwaze zamenspraak uytchitteren) ieder zyn staat en gelegenheit aan den anderen openbaart, zweerende malkander in eeuwigheit te beminnen, en nooit te verlaten. Onderwyl hiel Juffr. Anna niet op, maar klamt haar gewaande zot Karel weder aan boort, en verwekt in Isabel, door het vereeren van een strik aan hem zodanigen jealousy, dat zy niet als beswarelyk, door de redenen van Karel daar uyt kon verlost worden. Maar viel dit eerste point van jealousy wel uyt, het tweede gelukte zo veel te slechter. Catryn om niet wederom met haar Juffer na Haarlem te vertrekken, en alzo van het lieve gezicht hares zots berooft te worden, veinst zich mede zot te zyn. Haar Juffer deze vont mede goetvindende, volgt haar voorbeeldt: zo dat JORIS-VAAR haar beide tot zyn droefheit in dezen droevigen staat bevindende 't zelve aan haar Vader Philibert laat weten: hy neemt voor haar op te sluiten, 't welk hem den Doctor ontraad, en oordeelt veel eer dat het nootzaakelyk is een geveinsde trouw tusschen haar en Karel te maaken, om haar aldus in haar genegtheit te vleyen, en wederom tot verstant te brengen: dit dan vastgesteld, en van Karel aangenomen zynde, verwekt Isabella tot zulken jealousy, dat zy Karel verlaat, en haar gewillig van Valerius met een sleetje na zyn huis laat vervoeren. Ondertusschen gebeurt het dat Reynoud (die men moende dat Ferdinand nedergeleit had) in de Stadt komt, en aldaar zonder Knecht komende, Leonard buurt, en met hem dit Lazarus-Huis gaat bekyken: alwaar by, van de Re-

gent genoot zynde op deze zotte Bruiloft, ook voorneemt te vertoeven, om zyn nieusgierigheid te voldoen. De Vader van Anna was nauwlyx van Haarlem by zyn Oom gekomen: of men begint de Bruiloft-stacie, daar al de persoonen van deze Comedie zamen verschynen, behalven Isabella, en Valerius, dewelke evenwel mede niet lang achter blyven. Want Isabel was nauwlyx in 't huis van Valerius of krygt berouw, en loopt weder na 't Lazarus-Huys: Valerius haar achter na, zo dat zy schier gelyk in 't midden van deze Bruiloft verschynen: zy van Karel met verachting bejegend, en door spyt gedreven, verhaalt daar in 't kort, hoe Karel die Ferdinand was, die Reynoud het leven benomen had, en alleen zich zot veinsde om het gevaar des doods te ontvlieden. Terstont was de Kamer in voer, en elk zoude voor andere deze vermomde Ferdinand op 't lyf gevallen hebben, ten zy Reynoud hem, met het waarachtig verhaal dezer geschiedenis t'eenemaal onschuldigt had, zeggende dat hy niet, maar zyn knecht vermomt met zyn kleeren, en zyn naam van Ferdinand gequetst was, doch niet doodelyk, schoon hy dit gerucht hadde laten uitstroien van zyn doot, alleenelyk om te zien hoe zyn Matres Celia zich zoude houden: waarom hy ook (om deze meening noch meerder te doen versterken) van den Haag na Amsterdam zich hadde begeven. Ieder was vernoegt over dit verhaal, doch verlangde niet minder te weten de staat van Aaghje anders te recht Isabella gebeten, welke nieusgierigheidt Leonard aan ieder voldoet, verhalende, hoe hy gevlyt zynde door haar Liefde, haar uit haars Vaders huis hadde vervoert, mits haar Ouders haar tegen haar zin wilde uithuwelyken, en eindelyk merkende haar afgunst tegen hem haar had uitgeplondert; waar over hy zich ten besten verontschuldigt, haar alles wedergevende. Dit vermeerderde de vreugt zoodanig, dat ieder niet raadzaam acht te scheiden, voor dat Ferdinand met Isabella, Valerius met Juffrou Anna en Leonard met Catryn getrouwt wierd; te zamen, (voor zo veel de tydt toeliet) bruiloft houdende in het Lazarus-Huis.

U Y T .

Aan den lezer of aanschouwer.

Het oogmerk van dit spel is niet om met de redelyke maar met de redelooze Min te spotten: de redelooze min die schier oorzaak is van alle zotternyen die der in de Werelt begaan worden. Don Quevedo heeft in zyn Spaansche Droomen, te zynen tydt, al lang een huis van verliefde zotten opgerecht, zo dat het zo ongehoorden zaake niet en is, dat onzen Poëet hier Cupido zulken slechten troon in 't Lazarus-huis toegesteld heeft. ô Neen! zyn zotte grillen maaken hem zo treffelyke zetel waardig, gelyk hy zelfs in de Voorreden van deze Comedie genoegzaam bewyst. Bezieet ook het spel en het zal u redenen genoeg verschaffen.

Ziet hier het voornaamste in 't kort.

Ferdinand, door al te dwazen min tot jalouzy vervoert, komt in 't gevaar zyns levens, is gedwongen zich ender een zot gewaat in 't zothuis (zich dwaas veinzende) te versteeken; een zotte minne-drift dwingt hem niet alleen een zottin te minnen; maar haar zyn misslag te openbaren, by na tot zyn verderf.

Izabel ontvluchtende een redelyke min komt in een oogenblik tot de grootste elende en vervalt tot de liefde van een Zot, die haar tallelooze zotternyen doet begaan.

Juffrouw Anna, met haar meyt Catryn worden beide door de liefde van een dwaas tot veel buitensporige dwaasheden gedreven.

Reynoud door zyn jalouzy helpt zyn heele Stad in een valsch rumoer, zyn knecht in 't gevaar zyns levens; zyn vryster in groote bekommeringe, en zyn huis in een beklagelyke rouw.

Vertooners.

CUPIDO, *doet de Voor-reden.*

FERDINAND, } *Twee Jongelingen.*

VALERIUS, } *Twee Jongelingen.*

ISABELLA, *Een Geldersche Juffer.*

LEONARD, *Dienaar van Isabels Vader.*

JORIS-VAAR, *Vaar van 't Lazarus-huis.*

KLAASJE, } *Twee halve gekken.*

MARTEN, } *Twee halve gekken.*

ANNA, *Dochter van Philibert, en Nicht van Joris-vaar-*

KATRYN, *Haar Meydt.*

DOCTOR.

PHILIBERT, *Een Haarlems Koopman, Vader van Anna.*

REYNOUT, *Een Haags Edelman.*

Vier danssende Zotten.

Het Spel Speelt voor, en in 't Lazarus-Huis van Amsterdam, spelende van den eenen avondt tot den anderen.

De min in 't Lazarus-huys.
Blyspel.

CUPIDO *doet de Voor-Reeden. Zittende in een Stoel met Rinkels, in Zots Kleeren, met een Blikke Slabbe voor.*

Gy Troep van Juffers, en van Heeren!
 Die andersins myn slaven bend,
 Ik zouw schier wel derven zweeren,
 Dat gy uw Meester niet meer kend.
 Wie meent gy dat hier zit te kyken?
 Wie meent gy, dat gy in dees Kap,
 En in dees Rinkel-stoel ziet pryken,
 Geharnast met dees Blikke Slabb'?
 Ik weet wel, dat gy noit verzinnen,
 Noch denken zult met uw verstandt,
 Dat gy den Grooten God der Minnnen
 Hier ziet in 't Laasrus-huis geplant:
 Maar evenwel, al lyken 't droomen,
 Ik ben het zelve, dat gy 't weet:
 Doch hoe ik hier toe ben gekoomen,
 Vraagt dat alleenig den Poëet
 Die dees Comedie doet vertoonen;
 Vermits dat hy (wyl dat hy zweert
 Dat door lang in zyn Buurt te woonen,
 Hy myn Natuur wel heeft geleert)

My voor zo Gek, en Zot, derft schelden,
 Dat hy, als per playsier quansuis,
 Op 't lest my by de Zotten stelde,
 In 't Amsterdamsche Laasrus-huis.
 'k Beken, ik ben geensins de wyste,
 Schoon ik een God ben; maar, wat raad?
 Ik zie, dat dikwils d'aldergryste
 De grootste zotheid wel begaat.
 Ben ik dan daarom te veragten,
 Een jongen zynde, als ik ben?
 Wanneer de luy van myn verwachten,
 Meer Wysheid, als ik geven ken?
 De Kinders werken Kinder geuren;
 De zotheid is een eigenschap,
 Die van de Jeugt niet is te scheuren,
 Want ieder draagt zyn Narre-Kap.
 My daarom, die 't gebied der herten
 Van al de Jeugt is toevertrouwt,
 My wyt men al die zotte parten,
 Die dagelyks de jonkheid brouwt:
 En 'k weet, men wytse my met reden,
 Mits ik myn zelven oorzaak vind,
 Van hondert duizent Zottigheden,
 Die ik doe doen, aan die bemint.
 Hoe vaak doe ik een party gekken,
 Uit zotte razerny alleen,
 Haar hair uit Kop en Kneevens trekken,
 Door 't loopen van een Blaauwe Scheen?
 Hoe vaak doe ik 'er een verlieven,
 Die 't minnen in gedachten pleegt,
 Of met een tal van zotte Brieven,
 Daar zyn Matres haar Poort aan veegt?
 Hoe vaak doe ik een Zots-Kap draven,
 Voorby een huis, daar 't alles rust,
 En elk al leit in slaap begraven,
 Wyl hy de Stoep of Klopper kust?

Hoe dikmaals doe ik Serenades
 Op zagen, voor een zotte sloor?
 Die, spyt Couranten, en Ballades,
 Al leid te ronken op een Oor?
 Hoe dikmaals doe ik hair, en lokken,
 Besmeurt, beplakt, en styf van Gom,
 Of uitgevallen door de pokken,
 Bewaren voor een Heiligdom?
 Hoe vaak heb ik een party dwazen,
 Tot teeken van haar zotte brandt,
 Een tal van Fluyten en van Glazen,
 Doen kauwen na haar ingewandt?
 Hoe vaak heb ik een Zot bevoolen,
 Gestyft door dwaze Minne-vlam,
 Te zuipen uit gelaân Pistoolen,
 Op de gezondheid van Madam?
 Terwyl een ander, meenigmalen,
 Als hem die zelfde drift bekruipt,
 Uit Pispot en uit Urinalen,
 Een zotte sloofs gezondheid zuipt:
 Een ander, zyn Matres ter eeren,
 Smyt door een al-te-dulle kuur,
 Zyn Wambuis, Broek, en Hoedt, en Kleeren,
 En al den Preutel op het vuur.
 Een ander maakt weer andre geuren;
 Die licht de Rymer van dit Spel,
 (Vermits zy alle daag gebeuren)
 Zou kunnen noemen, buiten tel.
 Gelyk, wanneer men by de Vrinden
 Hier licht eens om vroeg by de Rey,
 Men licht hier wel zouw Zielen vinden,
 Die 't beter weten noch als hy.
 Dies ist om deze fraaije zaaken,
 (Waar van hy my als Baas uitscheldt)
 Dat hy my heeft dees stoel doen maaken,
 En hier in 't Laasrus-huis gesteldt;

Om u al t'zamen te doen weten,
Of hy met reden sprak, of niet,
Toen hy myn Gek, en Zot dorst heten,
Met al dat leeft in myn gebiet.

Of my dees vodden dan niet passen,
En al dat Lasarus-livrey,
Als of 'k 'er was in opgewassen,
Dat toont hy u voor eerst in my,
Terstondt, zal, om u te veruoegen,
Hy u doen zien, met vreemt gedruis,
Hoe zich de Minneryen voegen
In de Messieurs van 't Laasrus-huis.

Vermits hy voor heeft, u te toonen,
Dat nooit de Min in beter plaats,
Dan in het Gekken-huis kan wonen,
En by een tal van zotte Maats.
Nadien de Zotheid, en het minnen,
Zo vast aan een gekoppelt zyn,
Dat hy berooft moet zyn van zinnen,
Of voor het minste zot in schyn,
Die zich tot minnen gaat begeven;
Want, of in schyn, of in der daat,
Is, en de Min, en 't Minnaars leven,
Slechts pure Zotheid, op een draat.

U Y T .

Eerste bedryf.**Eerste tooneel.**

FERDINAND, VALERIUS.

FERDINAND.

Zo even kom ik eerst, gelyk gy ziet, in Stad.

VALERIUS.

Maar 'k bid u, zeg my, wat verandering, en wat Verbleekte en dootsche Verf bespeur ik in uw weezen?

FERDINAND.

Ach! 't schynt gy uit myn oog myn onluk weet te leezen.
Helaas! Valerius! myn lyf staat in uw hand.

VALERIUS.

Hoe dat?

FERDINAND.

Myn waardste Vriend! die met zo waarden band
Van Broederlyke Trouw, steeds waart aan my verbonden,
Ik heb, helaas!...

VALERIUS.

Spreek op.

FERDINAND.

Ik heb....

VALERIUS.

Wel nu?

FERDINAND.

Gezonden
Ten Afgrond, een...

VALERIUS.

Wie toch?

FERDINAND.

Zagt, hoort men ons hier niet?

VALERIUS.

Ik zie geen mensch, spreek uit.

FERDINAND.

Ach! tot myn leet, doorstiet
Ik gistren seekren Heer, die myn...

VALERIUS.

Verlaat dit vrezen,
Hier is geen mensch omtrent die u verdacht kan wezen.

FERDINAND.

Myn angst, Valerius, verbaast my zo, dat ik
Voor 't ruissen van de wind, ja voor myn schaduw, schrik.

VALERIUS.

Ik bid, zeg my zyn Naam, laat my uw voorval hooren.

FERDINAND.

'k Vrees dat men overal myn stappen na zal spooren:
Zo dat ik, waar ik ben, beducht ben in myn nood.

VALERIUS.

Gy schynt my door dees schrik reets dodder dan de dood.
Zeg my, wie is het doch? laat my zyn Naam toch weten:
Wat is hy? Edelman of niet?

FERDINAND.

't Is my vergeten.

VALERIUS.

ô Twyffelmoedig hart! voorwaar ik zie in 't end,
Dat gy de trouwheid van uw Vrind niet meer en kent,
Of dat gy met my spot.

FERDINAND.

Wel aan nu, ik zal spreken:
Weet dat ik Reynoud heb in 's Gravenhaag doorsteken.

VALERIUS.

Hoe! Reynoud, zegt gy? ach! wat droever ongeluk!

FERDINAND.

Te zwaren slag, helaas! te vol van smert en druk:
Zo braven Edelman, die ik zelfs nooit te vooren
Gezien had, dus bedroeft, en deerlyk te doen smooren
In 't bloeijenst van zyn tyd!

VALERIUS.

Uw onluk is te klaar!
 Gewis dit toeval, Vrind, dreigt u met veel gevaar;
 Mits gy de Vrinden van uw Vyand hebt te vreezen,
 Wiens macht en groot gezach u doodlyk zullen weezen.

FERDINAND.

Ach! 't schynt dat my de Ziel uit schrik en angst begeeft;
 En zo zy noch de macht van u te spreken heeft,
 Is door uw Vriendschap, die myn hoop noch houd in 't leeven,
 Van dat gy in dees nood my niet en zult begeeven.
 Ach! Vrind Valerius, berg my het leeven dan,
 Of zonder u ben ik gewis een lyfloos Man.
 Maar hoe! gy antwoord niet.

VALERIUS.

'k Sta op uw staat te denken:
 Geen lastigheid zal ooit myn plicht van Vriendschap krenken.
 ô Neen! ik sta alleen te peinzen wat voor raat
 My in dit ongeval aan u te geeven staat.
 Het feit dat is geschied, en is niet te herhaalen.
 Voorzichtigheid alleen, die is 't, die menigmaalen
 De sterkste Vyand door haar listen heeft verheert,
 Die door de Dapperheid vergeefs zou zyn gekeert.
 Dees is 't dan boven al die ons hier hulp moet geeven:
 Maar, hoe, en om wat reën benaamt gy hem het leeven?

FERDINAND.

Na dat ik gisteren een goet deel van de nacht
 Had by myn Leonoor in wellust doorgebracht,
 Die ik (gelyk gy weet) al over lang beminde,
 Kwam ik, in 't uitgaan van haar deur, een man te vinden;
 Die, na ik merkte, met een knecht twee drie verzelt,
 Zich midden op de straat tot myn verspieder stelt:
 't Geen Leonoor de deur deed sluiten, en vertrekken,
 En 't geen myn jalouzy zo hevig op kwam wekken,
 Dat na veel woorden, tot verdubbeling van spyt,
 Met het ontbloote staal de rest wierd afgepleyt.

Dees was Heer Reynoud; mits 'k hem met zyn eigen woorden,
 (Op 't vragen wie hy was) zig zelfs zo noemen hoorden:
 Dees Naam, my wel bekend, doch door de Faam alleen,
 (Vermits ik Reynoud zelf noit had gezien voorheen)
 Kon niet beletten, spyt zyn staat en groot vermogen,
 Dat ik hem ging te keer. Doch wyl de nacht onze oogen
 Zodanig hield bedekt, dat eerder by 't gevoel,
 Dan 't licht gevochten wierd, zo trof in dit gewoel,
 Doch tot myn ongeluk, dees kling myn Vyands leeven,
 Die, door myn razerny ten boezem ingedreeven,
 Hem met een naare schreeuw ter aarde storten deê.
 Ik hier door gantsch ontroert, vermits ik prykel leê
 Van, door zyn knechts gearst, myn leeven meê te laten,
 Begeef my op de vlucht, en door verscheide straten,
 Geraak ik in 't Voorhout, en zo voort Boswaart in,
 En eer de morgenstond dees dag noch gaf begin,
 Had ik reets zeven myl door Bos en Duyn gelopen:
 Zo kan de dootsche vrees een mensch met sporen nopen:
 In 't end ziet gy my hier dus vluchtig t'Amsterdam.

VALERIUS.

ô Dolle jalouzy! ô zotte Minne-vlam!
 De schuld van 't meeste bloed dat daag'lyks word vergooten,
 Is uit uw Kooker, en uw zotte drift gesproten.
 Maar ach! myn waarde Vrind! waar loopt, waar vlucht gy best
 Voor uw Vervolgers? die zo wel in 't Oost, als West,
 (Vermits 't onmoog'lyk is de wraakzugt te bepalen)
 U door haar groot gezag zyn machtig t'achterhalen.
 Ach! Vriend! uw dapperheid, en 't edelmoedig vier,
 Dat in uw Aders leeft, dat staat u al te dier.
 Myn geest staat duizenden van vonden t'overwegen,
 Ik denk, en overpeyns vast hondert duizent wegen,
 Om u te helpen, maar ik vind slechts ydelheid.
 Want hoewel dat gy ryk, en groot van vrinden zyt,
 Zo is 't onmogelyk u zelven te bewaaren

Voor haar, die in gezag schier Prinsen evenaren.
 Maar zagt, daar schiet my iet, na dat my dunkt, in 't zin:
 De beste raad die valt zomtyds het eersten in.
 Zoud gy wel machtig zyn een Zotte Rol te spelen?

FERDINAND.

Of zot of wys te zyn, kan my thans weinig scheelen.

VALERIUS.

't Is nodig dat gy u stelt in zo zotten schyn,
 Dat ieder die u ziet u waant puur zot te zyn;
 En zo zult gy uw staat voor ieders oog bedekken.
 Dat huis is, als gy weet, een Gasthuis, daar de Gekken
 Geherbergt worden, in haar zotte razerny:
 Indien gy 't wagen durft, en by aldien dat gy,
 Als een onzinnige, u durft daar in begeeven,
 Zo acht ik u bevryd van het gevaar van 't leeven:
 Want, en dees zothed, en het Lazarus habyt,
 Zal nooit doen denken dat gy Ferdinandus zyt.

FERDINAND.

Uw raad behaagt my zeer. Om dan myn doot te my den,
 Ga ik my van dees uur tot Zot te zyn bereiden:
 En zweer, dat ik my zelfs ga veinzen zo ontzind,
 Dat gy zelf geen verschil in schyn en waarheid vind.

VALERIUS.

'k Geloof schier 't geen gy zegt; mits hier in, na myn oordeel,
 Een Minnaar de Natuur niet weinig heeft tot voordeel.

Tweede tooneel.

ISABELLA, LEONARD, VALERIUS, FERDINAND.

LEONARD.

Hier ziet gy, Isabel, dat machtig Amsterdam:
 Dit is de Poort, wiens naam van Sint Antony kwam,
 Gints ziet gy langs de straat de steile Zuider Tooren:
 In 't kort, dit is die Stad, die, uit Moeras gebooren,

Aan heele Waerelden byna de wetten stelt.

ISABELLA.

Ik vind die schoonder noch dan men my had vertelt?
'k Beken, ik sta verbaast, door veel verwonderingen.

LEONARD.

Gy ziet het slechtste deel.

FERDINAND.

Dit schynen vreemdelingen.

VALERIUS.

My dunkt het ook: 't is best hier niet te blyven staan;
Maar laat ons dadelyk ons spel beginnen gaan.
Treën wy in 't Lasrus-huis, om den Regent te spreken,
En om u met der vaart in 't Gekke-kleed te steeken.

FERDINAND.

Wel aan, wyl 't wezen moet, treê dan ter deuren in;
En zo neemt van dees uur myn zotheid een begin.

Derde tooneel.

ISABELLA, LEONARD.

ISABELLA.

Het is een schoone Stadt.

LEONARD.

'k Zag beter noit myn leven.

ISABELLA.

De Hemel, Leonard, heeft ons veel luk gegeven,
Van voor de nacht noch hier in Stadt geraakt te zyn.
Maar, ach! hoe zwemt myn hart nog tussen vrees en pyn:
Wyl ik met u ontvlucht myn land, en huys te gader;
Want laas! wat of uit spyt myn over-ouden Vader
Nu niet wel vloekt, en zeid?

LEONARD.

Al 't geen een Edelman
In bloed, en eer gequetst, uit gramschap zeggen kan:
My dunkt ik zie hem al uit dolheid loopen razen,
En langs de straat het volk door zyn gezicht verbazen,
U noemende de hoon, en smaat van zyn geslacht,
En my een trouwloos knecht, die u tot oneer bracht.

ISABELLA.

Zo hy de dwaasheid oit heeft van myn Min geweten,
't Is zeker dat hy my wel Zot, en dol zal heten.

LEONARD.

Schoon dat het Zotheid was in uw verdoolde zin,
Een ongelyk portuur te kiezen door uw Min;
Zo wild my daarom nu, in 't minste niet verachten,
Noch stoot myn nieuw geluk niet om, in uw gedachten;
Vermits de Liefde, die my nu uw Bruigom maakt,
Doet, dat met een myn staat zo hoog als d' uwe raakt,
En schoon ik, als uit niet, ben tot dit luk gereezen,
Denk dat ik nu niet meer ben die ik plag te weezen.

ISABELLA.

Wat reeden hebt gy toch, myn waarde Leonard,
Dat gy door deze reên, op nieuws, myn ziel benard?

LEONARD.

Uw woorden, Isabel, doen my verandring vreezen.

ISABELLA.

En wat verandering kund g' uit myn woorden leezen?

LEONARD.

'k Merk dat gy my veracht, en u dees vlugt berouwt.
Mits ongelyke Min noit vaste stand en hout.

ISABELLA.

Hoe! zyt gy minder nu, dan toen ik u myn leven,
Ja toen ik u myn Eer quam in uw handen geven?
Waard gy myn Dienaar niet?

LEONARD.

Wel ja.

ISABELLA.

Wat ongelyk
Kan u die Eer dan doen waar meê ik u verryk?
Van uit dien staat u tot myn Bruigom te verhoogen?
Maar neen, gy hebt my zelf, na dat ik zie, bedroogen:
Uw inborst veinzende, ach! in met my weg te vliên:
Helaas! ik merk het wel.

LEONARD.

Hebt gy dat kunnen zien?

En wist gy zelve niet dat het u zou berouwen?
 En dat ik dat berouw zou voor verachting houwen?
 Gewislyk, Isabel gy haat my.

ISABELLA.

Zyt gy Zot?

LEONARD.

Ik ben wel Zot geweest, door 't zamen-spannen tot
 Dees schandelyke vlucht, verleyd door uw gebeden,
 Waar door ik dagelyks my vond van u bestreed.

ISABELLA.

Een teeken, dat ik u beminde, boven hem,
 Die door myn Vaders wil, en zyn gegeven stem,
 Ik zonder deze vlugt, te trouwen was gedwongen:
 Maar 't schynt, dat enkele woord, dat my flus is ontsprongen,
 (Toen ik my zelven Zot dorst noemen door myn Min)
 Dat quetst u het verstand, en speelt u in den zin.
 Noemt gy dan Leonard verachting u te minnen?
 En door de Min alleen berooft te zyn van zinnen!
 Gewis, die naam komt met myn hart niet over-een.

LEONARD.

Uw hart is my bekend, spyt dees versierde reën.

ISABELLA.

Helaas! wie zouw myn hart oit beter kunnen weten,
 Dan gy, die door de Min daar vast zyt in gezeten;
 Maar neen, Vrind Leonard! het schynt dat gy met list,
 Quansuys een oorzaak zoekt van opgeworpe twist,
 Om onder dezen schyn my schandig te verlaten:
 Maar, ach! wat reden is 't, die u my dus doen haten.

LEONARD.

Ontrouwe! 't blykt genoeg, hoe dat gy my versmaat,
 En steeds veracht hebt, om 't verschil van onze staat:
 Waar door gy my uw Min onwaardig denkt te wezen.
 Want zo uw liefde was zo hoog in top gerezen,
 Gelykerwys gy veynst, hoe zoud g' op myn begeer,
 My kunnen weig'ren dat, het geen gy noemt uw eer?
 Maar neen, onbuigbaar voor myn smecken, en gebeden,

Blyft gy steeds even koel, en houd verstand, en reden,
 Waar dat men anders, in een Ziel, die recht bemind,
 Noit zo veel achterdocht, en zo veel oordeel vind.

ISABELLA.

Weet gy niet dat de deugt de driften moet verwinnen,
 Wanneer zy twisten om de Heerschappy der zinnen?
 En dat ik, eer de Trouw ons' liefde wettig maakt,
 De Kuysheid eeren moet? ô Leonard! gy laakt,
 't Geen in my, als een deugt, veel eerder is te pryzen.
 Wat kan ik anders, dan met woorden u bewyzen,
 Dat ik u min? gewis had ik my zelfs zo bloot,
 En u het geyl genot gegeven van myn schoot,
 'k Weet die lichtvaardigheid, had reets in uw gedachten,
 Na die genoten gunst, my doen van u verachten.
 Vermits men in 't gemeen, na 't Wetteloos genot,
 Van wien men wierd bemind, veracht wort en bespot.

LEONARD.

Een schoont, die voor 't genot, had macht ons te doen blaken,
 Zal, na 't genot, veel eer ons' vlammen heeter maken.
 Maar neen, ô Isabel! dees uw wantrouwigheid
 Spruit uit dees oorzaak niet daar gy uw deugt meê vleid:
 Maar uit iet anders, 't geen my zien doet uit uw oogen,
 Dat ik van u veracht, bespot ben, en bedroogen.

ISABELLA.

ô Onverstandige! spaar deze woorden toch.

LEONARD.

Zeg Ongelukkige veel eer, door uw bedrog.

ISABELLA.

Hoe nu! is dit bedrog? en noemt gy het dan haten
 Om uwe liefde, Land, en Ouders te verlaten?
 En Eer, ja leven zelfs, te stellen in uw hand?
 Is dit d'ontrouwigheid die gy my stelt tot schand?

LEONARD.

Geen reden, Isabel! kan myn geloof verbreeken
 Van uw bedrog: Vermits dat ik uw vlucht eer reeken

Te zyn veroorzaakt, uit een haat tot Constantyn,
 (Met wien gy vreesde haast door dwang getrouwt te zyn)
 Dan wel uit liefde daar gy my meê kost verleyen.

ISABELLA.

Ach! dees beschuldiging meld my uw schelmeryen:
 't Is waar, Verrader! dat de min van Constantyn
 My (spyt myn 's Vaders dwang) noit kon dan haatlyk zyn.
 Maar wat was d'oorzaak van dit haatlyk tegenstreven?
 Was 't niet, om dat ik u myn hart al had gegeven?
 Helaas! myn Leonard, wat onrecht doet gy my
 Door dees uw achterdocht? myn Ziel! zet die ter zy,
 En keer my toch weer toe uw minnelyke oogen,
 Zo gy de tranen, die ik uitstort, op wild droogen.

LEONARD.

Weg met uw tranen, weg met uw geveinsde min;
 Maar geef my daadlyk de Juweelen, die gy in
 Uw kleederen verbergt, en al de rest met eenen,
 Die voor een dag of twee, gy my liet zien te Rheenen.

ISABELLA.

Hoe! myn Juweelen?

LEONARD.

Ja, op dat gy ze op de straat,
 Of in de Herberg, u die niet ontstelen laat.

ISABELLA.

Waar toe begeert gy die?

LEONARD.

'k Zal 't u daar na ontknoopen.

ISABELLA.

Is licht ons gelt verteert, dat gy die wilt verkoopen.

LEONARD.

Neen, ik begeer die slechtt om dat ik ze begeer.

ISABELLA.

Verkoop indien gy wilt dees Krop-boot dan veel eer.

LEONARD.

Neen: geef my alles hier.

ISABELLA.

Hoe! alles?

LEONARD.

Zonder praten,
Geef op.

ISABELLA.

Helaas! myn Vrind, gy wilt my licht verlaten.

LEONARD.

Dit tegen-prevelen zal u niet wel vergaan.

ISABELLA.

Helaas! myn Leonard, wat heb ik u misdaan?
Zyn dees Juweelen u, zo wel als my niet eigen?

LEONARD.

Verraderes, zo ist, dat gy uw loon zult krygen.
Onkuysche, geef my hier, al wat gy hebt.

ISABELLA.

Hoe nu:
Onkuysche? ach! myn Ziel! kryg ik dees naam van u?
Myn waarde Bruidegom!

LEONARD.

Ik wil die naam niet hooren:
Geef uw Juweelen, of dees Pook zal u doorbooren.

ISABELLA.

Daar zyn zy; Hemel, ach! nu zien ik u noit weer.

LEONARD.

Sa, daadlyk, geef de rest.

ISABELLA.

Myn lief, ik heb niet meer.

LEONARD.

Uw Reis-rok, met uw Keurs, schud uit, en zonder spreken.

ISABELLA.

Hoe! Keurs- en Reys-rok, Lief?

LEONARD.

Dees hand zal u doorsteken,
Maakt gy het minst gerucht, en gy niet alles geeft.

ISABELLA.

Helaas! myn hart dat klopt, myn lichaam lilt en beeft
Van enkle schrik.

LEONARD.

Schud uit, tot 't hembd toe, al uw Kleeren.

ISABELLA.

Waar wil dit heen?

LEONARD.

Schud uit, eer ik begin te zweeren.

ISABELLA.

Daar hebt gy 't al: helaas! wat wilt gy nu, myn hart?

LEONARD.

Ik heb genoeg: vaar wel: denk eens om Leonard.

Vierde tooneel.

ISABELLA *alleen, in haar onder-kleeren.*

Verrader, gaat gy my zo trouweloos begeven!
Keer weer, keer weer, en neem met eene tog myn leven?
Wyl gy my alles, daar 'k van leven zou ontnemt:
Ach! ik rampzalige! dus arm, en naakt, en vreemt,
Wat droever ongeval zie ik thans voor myn oogen!
Maar, schoon dat my dien schelm dus deerlyk heeft bedroogen,
't Is my noch troost genoeg, schoon hy myn schatten stal,
Dat hem myn liefde, noch myn hart niet volgen zal.
Want schoon dat ik met hem, myn Ouders, Huys, en Vrinden,
Ontvloden ben, geen min (vermits ik nooit beminde)
Gaf my daar oorzaak toe, maar enkle afschrik van
Een Minnaar, die men my wouw geven tot een man.
Dees dwang alleenig dan die porde my te vluchten:
Hoewel daar door gebracht tot zwaarder ongenuchten,
Want hoe het een bedrog door 't ander word betaalt,
Dat ziet men hier in my na 't leven afgemaalt,

Mits ik die zothed van dien afkeer nu moet boeten;
 Waar door dat ik een man, die eertyds aan myn voeten
 Uit eerbied ley geknielt, te schendig heb veracht.
 Maar laas! waar zal ik heen in 't vallen van de nacht,
 Dus naakt, en onbekend? wat zullen die my vinden
 Van my gelooven? ach! hoe gaat gy dus verzwinden
 Myn Rykdom, Staat en Eer die ik zo haast verloor,
 Door zotte koppigheid. Maar zagt, my dunkt ik hoor
 Al volk: Ik zal my hier een weinig neder zetten.

Vyfde tooneel.

JORIS-VAAR, VALERIUS, KLAASJE, MARTEN, ISABELLA.

JORIS-VAAR.

'k Beloof u, van op hem in alles wel te letten.

VALERIUS.

Maar zou 't niet nodig zyn, dat men zo dra men kon
 Voor hem een zekre soort van tegen-gist verzon,
 En dat men hem te met wat dee medicineeren?

JORIS-VAAR.

'k Zal met den Doctor daar eens over consuleeren.
 Maar wyl hy menigmaal puur dol is als gy zegt,
 Zal 't goet zyn, dat men hem aan ysre Keetens legt,
 Op dat hy door zyn quaal al d'and're niet verhindert.

VALERIUS.

Terwyl dat nu de maan vast alle daag vermindert,
 Waar mee, gelyk gy weet, de zothed ook vergaat,
 Zo is 't niet noodig, dat men hem noch binden laat;
 Maar laat hem nu slechts in de lange Rok wat loopen,
 Tot dat men zie wat goets men uit hem heeft te hoopen.

JORIS-VAAR.

Zeer wel; maar hoe 's zyn Naam?

VALERIUS.

Zyn naam is Karel.

JORIS-VAAR.

En

Waar is hy toch van daan?

VALERIUS.

Van Utrecht.

JORIS-VAAR.

Ik beken,

Dat ik hem eerst had voor een Delvenaar genomen,
Vermits my uit die Plek veel luy bezoeken komen.
Maar wat was zyn bedryf? en wat is 't voor een geest?

VALERIUS.

Hy is voor dezen een geleert Student geweest,
Doch al te vuurig in de boeken.

JORIS-VAAR.

Na uw meenen,

Komt het hem daar van daan?

VALERIUS.

En van wat min met eenen.

JORIS-VAAR.

Zo is zyn zotheid dan een dubbelt quaad, alzo
't Van Jonker Pluto komt, en Monsieur Cupido.

VALERIUS.

Gewislyk, elk alleen, is machtig, om by tyen,
De wyste man het hoeft op stelten te doen ryen.

JORIS-VAAR.

Ja, d'overdaat, zo wel in studie, als in min,
Berooft ons het verstand, en blaast ons zotheid in.

VALERIUS.

Hoe veel te meer dan, als die twee te zamen komen,
Word door de dubbte kracht de reden ons ontnomen?

JORIS-VAAR.

Zie hier, daar ziet g'er twee, die door die zelfde kracht,
Ook zot geworden, laatst my meê zyn t'huys gebracht:
Schoon zy te naaste by daar van nu zyn genezen.

VALERIUS.

Wat zyn zy?

JORIS-VAAR.

't Plachten eer geleerde luy te wezen,
 Maar al te diep verwart door haar Philosophie,
 Wierd elk van haar zo zot, voor 't minst, als andre drie,
 Doch eind'lyk, door de zorg, die voor haar is gedragen,
 Ziet men haar zelden meer in d'oude zotte vlagen.
 Zo dat ik hen gebruik, in 't passen op de Poort,
 En in om boodschappen te loopen, en zo voort.
 Kom Klaasje, kom eens hier.

ISABELLA.

Ach! ik begin te vrezén.

KLAASJE.

Hier ben ik.

JORIS-VAAR.

Dat 's een zeun.

KLAASJE.

Dat loof ik kan niet wezen;
 Vermits ik met myn Vaâr gansch niet recipocreeer,
 Want die is lang al doot, ik ben geen zeun dan meer.

VALERIUS.

Ik hoor zyn Logica.

JORIS-VAAR.

En jy Me-Jonker Marten!
 Jy bent een Edelman.

MARTEN.

Zo slechts myn moer geen parten
 Gespeelt heeft met een Boer, terwyl ik wierd gemaakt.

JORIS-VAAR.

Dees is den Adeldom zo zeer in 't hoofd geraakt,
 Dat hy zich schier van 't bloed van Held Achilles rekent.

VALERIUS.

Ik heb hun beyder soort van zotheid al getekent.

MARTEN.

Maar zeg eens Joris-vaar, het Vuur, is 't kout of heet?

JORIS-VAAR.

Kout is het altyd niet.

MARTEN.

Hoe droes of hy dat weet?
En waar of hy de kracht van 't vuur zo wel geleert heeft?
Of is 't, om dat hy 't door een Brantmerk geprobeert heeft?

JORIS-VAAR.

Jouw Gauwdief! als je bend.

VALERIUS.

Ha? ha, wel Joris-vaar!
Daar heeft hy u gehad. Maar zie wat Vrouw zit daar
Gints op de straat?

KLAASJE.

Ik wed 't zal Sinte Tisbe wezen,
Die om haar Pyramus is uit de doot verrezen.

ISABELLA.

Helaas! na dat ik merk, zo heeft men my gezien,
Nu is het al te laat, om hier van daan te vliên:
't Zal best zyn, dat ik door myn zuchten, en myn klagen
Doe blyken, dat men my heeft al myn goet ontdragen,
Of ik noch licht'lyk in 't meêdogend Amsterdam,
In dit myn ongeluk, of troost, of hulp bequam.

MARTEN.

Zeg vrouw-mensch sta eens op, wat zit gy hier te stenen?

ISABELLA.

ô Hemel! wil my wraak op dezen schelm verleenen,
Die met myn kleeren my zo veel juweelen stal.

JORIS-VAAR.

Wy komen recht te pas.

VALERIUS.

Ik kenze wel; ze is mal.

ISABELLA.

Ach ongelukkige! noch nauwlyks hier gekomen,
Word u op eenen sprong, al wat gy hebt ontnomen.

KLAASJE.

ô Schepsel!

ISABELLA.

Wat is dit?

KLAASJE.

Houd u een weinig stil.

ISABELLA.

En waarom dat?

KLAASJE.

Om dat ik u eens zoenen wil.

ISABELLA.

Staat af van my, gy Fiel!

VALERIUS.

Ik ken dit zotte wezen.

JORIS-VAAR.

Kom Susje! sta jy op, en wild voor ons niet vrezen.

ISABELLA.

Ach! is ter wereld dan geen meer erbarmenis,
Voor een die al haar goed terstont ontstolen is?

MARTEN.

Indien 't haar harsens zyn, daar zy van leyd te praten,
Zo zweer ik dat men haar heel weinig heeft gelaten.

ISABELLA.

Acht duizent Kroonen, was voor 't minste de waardy,
't Geen in Juweelen men ontstolen heeft van my.

JORIS-VAAR.

Ik hoor wel uit de Text waar op haar zinnen spelen,
Dat dees haar zothet spruit uit Rykdom en Juweelen.

VALERIUS.

Dat hebje wel gevat, ik ken haar heele staat,
Houd haar om mynentwil van nacht slegts van de straat.

JORIS-VAAR.

Za jongens, pak haar aan, en leyd haar dan na binnen.

MARTEN.

Kom Susje! ga jy mee.

KLAASJE.

Kom aan myn kind van minnen,
Tree zagjes voort.

ISABELLA.

Waar heen? wat wilt gy met my doen?
Laat los, gy Fielen! los.

KLAASJE.

Gans bloed! dat was een zoen?

MARTEN.

Hoe vrou-mensch, sla je my? 'k zweer, ik zal jou die parten
Vorleeren, kom je t'huis.

KLAASJE.

Zeg dat je Sinte Marten
Of van zyn Maagschap, bent.

MARTEN.

Die ben ik, maar te Paard.

ISABELLA.

Indien gy, die gy zegt, of van zyn Vrinden waatd,
Zo zoud gy zo barbaars en wreed niet met my leven;
Maar zoud my eer de helft van al uw kleeren geven.

JORIS-VAAR.

Kom Dochter, gaa jy slechts, men zal u, hebt gedult,
Ter plaatse brengen daar gy kleeren krygen zult.
Kom gaa, waar wacht gy na? gy hebt hier niet te vrezen.

MARTEN.

'k Zeg andermaal ga voort; het zal niet anders wezen.

ISABELLA.

Wel wat zal dit dog zyn; waar brengt gy my hier in?

JORIS-VAAR.

Gaa slechts, gy zult het zien.

KLAASJE.

Sa, Neegersche Heydin!
Tree in 't Gevangen-huys.

ISABELLA.

Hoe! ben ik dan gevangen?
Wat heb ik toch misdaan?

JORIS-VAAR.

Ga slechts, gy zult niet hangen.

ISABELLA.

Laas! is dit helpen die, die men het zyn ontnam.
Zyn dit de deugden van 't barmhertig Amsteldam?

JORIS-VAAR.

Des Stads Barmhertigheid zal u tot voordeel komen.

ISABELLA.

Hoe, vangt gy dan een vrouw die 't haren is ontnomen?

JORIS-VAAR.

Ga slechts, en teemt daar na uw text zo lang gy wild.

ISABELLA.

't Was beter, gy myn dief, dan my, gevangen hield.

JORIS-VAAR.

Och! die Juweelen zyn die sloof in 't hoofd geslagen.

KLAASJE.

Kom, als een meyd, stap voort.

ISABELLA.

Helaas! myn gelt t'ontdragen,
En my te vangen, ach! rampzalig' als ik ben!

Zesde tooneel.

JORIS-VAAR, VALERIUS.

JORIS-VAAR.

Terwyl gy ziet, myn Heer, dat ik niet blyven ken,
Maar my genootzaakt vind wat order te gaan stellen,
Omtrent den toestant van myn zotte huisgezellen,
Zo ga ik nu, wyl ik u morgen weer verwacht,
Zo gy my spreken wild.

VALERIUS.

Wel Joris-vaar goe nacht.
En wilt voor al toch zorg voor onze Karel dragen;
En wyl hy, als gy ziet, nu vry is van zyn vlagen,
Zo zal 't genoeg zyn, dat gy in dees lange Rok
Hem slechts wat loopen laat.

JORIS-VAAR.

Zeer wel; of anders, 't hok
Is al gereet gemaakt, daar, zo zy willen baren,
Plaats zullen vinden, om hun zelve te bedaren;
Want in dit huis, myn Heer, is alle ding gereet,
Voor die baldadig is, of die niet beter weet.

VALERIUS.

Goe nagt: ik ga: wilt toch dat vroumensch wel bewaren,
 En schoon dat zy wat vreemt en yss'lyk komt te baren,
 En acht dat niet, maar hout haar dichjes in de val,
 Door dien men u hier af heel wel beloonen zal.

Zevende tooneel.

VALERIUS, *alleen.*

Tot morgen toe heel vroeg. ô Grootste myner Vrinden!
 Gy zult hier zekerlyk een heerlyke uitkomst vinden.
 Ik ben gelukkig, ja gelukkig ben ik wis,
 Dat d'uitkomst van myn raad zo wel bevallen is!
 Vermits ik tot 'er doot was met myn Vrind verlegen;
 Doch nauwlyks heb ik hem in 't Laz'rus-huis gekregen,
 Daar hy gezond, en wys, ontvlucht zyn dreigend lot,
 Of zelve keer ik daar weer uyt, zo ziek als zot.
 Nauw heb ik die zottin terstond daar in zien halen,
 Of straks ontging myn ziel zo felle Blixem-stralen
 Uyt haar Lasuur gezicht, dat in die zelfde tyt
 Ik myn verstand verloor, en wierd myn zinnen quyt;
 Pas of myn zotheid uit de hare was verzezen.
 Ach! wat bevalligheid bevond ik in haar wezen!
 Haar zoete treurigheid, en minnelyke spraak,
 Ontsteeken in myn ziel een zotheid vol vermaak.
 Zo dat ik van de min, door varsch-ontsteeken hetten,
 My met de zotheid reets voel van dees Vrou besmetten.
 ô Spoorelooze min! wat is het dat gy maakt?
 Dat gy op 't onvoorzienst my met dees zotheid raakt?
 Die my dwingt morgen vroeg weer na dit huis te keeren,
 Op dat ik door een list volvoer myn zot begeeren;
 Of, op dat men met een, de dwaasheit van myn Geest
 Met het ontstelde Brein van al de rest geneest.

Einde van het Eerste Bedryf.

Tweede bedrijf.

Eerste tooneel.

ANNA, CATRYN.

ANNA.

Zo weet gy dan Catryn my zo ver te bepraten
Dat ik om uwent wil myn Kamer heb verlaten,
En hier tot op de plaats met u gekomen ben.
Zeg op, wat wild gy nu?

CATRYN.

Me-Juffer! ik beken
Dat ik eer waardig ben gelastert dan gepresen,
En dat myn zotheid wis van u bespot moet wezen;
Als ik u zeggen gaa de dooling van myn zin;
En dat ik hier in huis een nieuwe zot bemin:
Maar egter, wyl uw Oom straks 't huis is uitgetreden,
Zo hoor in vryigheid, dat ik u eens in 't breede
Myn min verhalen gaa: terwyl wy hier misschien
Myn aangename zot terstondt wel zullen zien.

ANNA.

Hoe nu, Catryn! wat 's dit? Wat koorts ontstelt uw zinnen,
Dat gy vervoerd word om een Laz'ruszot te minnen?
Maar neen, ik ben verdoolt: 'k denk dat gy met my spot,
Vermits men noit een mensch verliefd zag op een zot.

CATRYN.

De min is zelve zot, dat moet Me-Juffer weeten,
En die niet zot en is, die mag geen minnaar heeten.

ANNA.

Een teeken, dat hy u niet heel veel wysheid laat.

CATRYN.

Wie ziet 'er dat de min met wysheid zamen gaat?

ANNA.

Hoe nu! een vreemde zot, hier korts eerst ingekomen,
Die heeft u dan alree al uw verstand ontnomen?
't Is goed te zien, dat gy niet veel te missen had.

CATRYN.

Zyn wezen, en gedaant bedrogen my, zo dat
Ik hem daar door in 't eerst lang heb voor wys gerekent.
Want 't was zyn zotheid niet, Me-juffer, die al sprekend,
My dus betoovert heeft; maar 't was terwyl hy zweeeg,
Dat ik het minne-vuur eerst in myn boezem kreeg.

ANNA.

Hoe kan een wys mensch tog verlieven door het zwygen?

CATRYN.

Gelyk men liefde tot een schildery kan krygen,
Waar in een Beeltenis, die ons de zinnen streelt,
Ons, al stilz wygende, vaak hart en ziel ontsteelt,
Zo ben ik door een beelt meê gants ontroofd van zinnen.

ANNA.

Wat grooter dolligheid, een stomme steen te minnen.

CATRYN.

ô Ja, 'k heb aan een steen gegeven ziel en hart.

ANNA.

Maar wat genot of heil verwacht gy uit dees smart?

CATRYN.

Myn heil bestaat alleen in op geen heil te passen.

ANNA.

Gy zyt, geloof ik, dol; de maan die is aan 't wassen.

CATRYN.

Myn dolheid hangt misschien van 't groeyen van de Maan;
Maar, met de Zon van 't luk groeit ook myn liefde aan.

ANNA.

Gy zyt door Zon en Maan alleen niet zot te heeten;
Maar gy zyt Gek en Dol, door al de acht Planeeten.
't Zal best zyn, dat myn Oom u mee een hok vergunt,
Waar dat gy uw verstandt weer wat vergaren kunt;
Wyl ik alleen weerom zal na myn Ouders keeren.

CATRYN.

Eer ik het waard gezicht van Karel zou ontbeeren,
Zo heb ik liever hier puur zot, ja dol te zyn.
Keert gy daarom vry weer na Haarlem zonder myn:

Want, wyl ik, als gy zegt, van liefde zot moet wezen,
 Zo blyf ik liever hier, om my te doen genezen.
 Maar ziet daar komt hy aan.

Tweede tooneel.

FERDINAND in Sots-kleeren, ANNA, CATRYN.

ANNA.

Is dit uw Minnaar dan?

FERDINAND.

Hoe, ik geboeyent! wie deê my dees keten an?
 Of hebt gy dit gedaan? hebt gy my binden laten?
 ô Groote Casteleyn van 't Slot van Damiaten!
 Zo zweer ik, dat ik my hier over wreken zal.
 Want, schoon dat gy dien Reus, pas als een Maly-bal,
 Lest met een Vuist-slag hebt gestiert na d'Antipoden,
 Zo zal ik, Agters-kind van d'Opperbaas der Goden,
 U dadelyk het hert doen zinken in uw broek,
 En u doorbooren met een Amsterdamsche Koek.

ANNA.

Ach! laat ons vliên, Catryn!

CATRYN.

Neen Juffer, laat ons blyven;
 Ik weet, hy zal op ons geen overlast bedryven.

FERDINAND.

Zie hier uw dienstbre slaaf, die om uw min verbrand.
 ô Schoone! ontvlugt my niet: Het zwart Egypten-land,
 Noch het Barbaars gewest der Platgeneusde Mooren,
 Heeft my niet voortgebracht, om hier uw rust te stooren;
 Maar, zo gy 't weten wild'; de min die stelt my hier,
 Als tot een Voorbeelt van zyn Edel-aardig vier.
 Ik ben, en ik ben 't niet: want zyn is niet van nooden,
 Dien 't best is niet te zyn, des kom ik hier gevlooden,
 Om 't zyn te myden, en om niemendal te zyn.
 Wel eer was ik Student, maar zeker Maagdelyn
 Dêe voor de Boeken my de les van Venus kiezen,

Waar door ik eindelyk moest al myn zin verliezen:
 Want, schoon dat zy aan elk den vryen toegang gaf
 Zo stak myn Edelheid aan elk de loef noch af.
 En, of ik haar geviel, dat geef ik u te gissen,
 Wyl zy op zeeuren tyd my juist eens had zien pissen.

ANNA.

ô Onbeschaamde zot! en Buffel die 'er leeft!

FERDINAND.

'k Bid dat uw Majesteit my toch haar voeten geeft,
 Dat ik die kussen mag; wyl gy, gelyk de Goden,
 (Nadien gy Godlyk zyt) geen voeten hebt van noden.
 Gewis, ik zie in u 't schets van die serafyn,
 Die my in Amsterdam nu zot, en dol doet zyn.

ANNA.

Wat jammer is 't, Catryn! dat zulke brave leden
 Niet na hun waardigheid bestiert zyn van de reden?

FERDINAND.

Helaas! gy hebt myn hart geraakt met zo veel viers,
 Dat ik om u al meer als slaaf ben in Algiers.
 In 't end het vuur dat kruipt van 't hoofd tot in myn zolen,
 En blaakt veel felder als in Etna's zulfer holen;
 Des zo gy my in 't kort geen gunstig woord vereert,
 Zo ben ik in een uur tot Asch gecalcineert.

CATRYN.

Helaas! ik vrees dat hy u meê al zal behagen.

ANNA.

Wat Maan, zeg, ô Catryn! regeert 'er in dees dagen.
 Die zo besmettelyk in min en zotheid is?

CATRYN.

Gewis gy zyt gevat, indien ik niet en mis.

ANNA.

Ach! dat ik met myn bloed zyn wysheid weer kon kopen.

CATRYN.

Wat baat het u, helaas! tot zulk een wensch te lopen?

ANNA.

'k Beken 't en baat my niet, maar, 't wenschen staat my vry.

CATRYN.

Ach Juffer! deze wensch verwekt myn jalouzy.

FERDINAND.

In 't punt van jalouzy, een koppel kneppel-slagen,
Geplant op 't Achterstuk, kan al die drift verjagen;
Doch wyl de jalouzy in Hoorens meest bestaat,
Zo bid ik, zeg my eens, wie dat daar vry van gaat?
Lang leeft de groene min, lang moeten d'horens leven!
Op dat men die malkaar noch lang om sunst mag geven.
Doch twyffelt gy misschien aan zulken fraayen zaak,
Zo hoor hoe ik hier op myn Sylogismus maak.
Elk Minnaar is jaloers, de jalouzy maakt Hoorens,
Ergo, de Hoorens zyn in Steden meer als Toorens:
Indien gy schoone! hier de Minor op negeert,
Zo hoor, hoe die in 't kort word van my geprobeert:
De Hoorens, zo die door de jalouzy niet komen,
Hoe krygt men die dan? door alleen daar van te dromen?
Wat dunkt u? antwoord eens.

ANNA.

Helaas! verdwaalde Geest!
'k Geloof dat hy voor dees wel wys moet zyn geweest.

FERDINAND.

Wild gy m' een vrindschap doen, om te requiesceeren
In Pace?

ANNA.

En waar mee?

FERDINAND.

Wild my die strik vereeren,
Waar ik de Roozen van den Ezel Apulé
Op afgeschildert zie; misschien dat zy my meê,
Gelyk als hem wel eer, weer geven 't oude wezen.
Dit zal myn Antidoot, gy myn Apollo wezen.

ANNA.

Ach! had het zulk een kracht!

FERDINAND.

Het zal myn Noort-star zyn.

CATRYN.

Dees zal u beter staan, van Geel, en Carmozyn.

FERDINAND.

Het zal u beter staan, dat gy u met myn zaken,
Gy kleuter, niet en moeyt, door 't sluiten van uw kaken.

ANNA.

Neen, dees zal beter zyn, want gy zyt beide groen.

FERDINAND.

Ja, op dat dit myn hoop weer mag herleven doen;
Doch in de plaats van u hier weer wat voor te schenken,
Zo zal ik daaglyks drie minuten aan u denken.

ANNA.

Voorwaar, dit is te lang.

FERDINAND.

'k Beken het is wat veel,
Maar schat het, zo gy wild, slechts op het derden deel.

CATRYN.

Ik dacht, me Juffer, dat gy voor dees zot woud vlugten.

ANNA.

Zwyg stil Catryn! zyn praat verdryft myn ongenugten.
Want schoon hy menigmaal veel zotte grillen spreekt,
Zo vind ik echter dat daar veel vermaak in steekt.
Maar zagt, daar hoor ik volk. Catryn, laat ons vertrekken,
Om door die zamen-spraak geen opspraak te verwekken.

FERDINAND.

Gy gaat myn schoone zon! helaas! wat droever nacht,
Of wat voor Nevel, uit den Afggrond voortgebracht,
Ontroof my toch den dag, my door uw licht gegeven;
Maar zagt, zy zyn al weg. Wie komt hier herwaarts streven?
Helaas! waar ben ik hier gebracht door 't ongeval!

Derde tooneel.*ISABELLA, FERDINAND.***ISABELLA.**

Waar ik hier kom, ik vind slechts zotten overal.
 Zo dat het vruchtloos is hier reden te gebruiken,
 Want daar geen reden woont, daar moet de reden duiken.
 't Zal best zyn, dat ik my meê puur uitzinnig maak,
 Wyl 'k aârs geen middel zie hoe 'k hier van daan geraak;
 Want daar de zothed heerscht, daar word 't verstand verwezen:
 Dies is het noodig by dees zotten zot te wezen,
 Hoewel van d'and're kant, door zo veel ongeval,
 Myn dolheid licht van zelfs zyn Rol wel speelen zal.

FERDINAND.

ô Hemel! wat is dit? wat zie ik voor myn oogen!
 Wat aangenamer licht! wat Blixem uit den hoogen,
 Treft my door dees zottin met zulk een gloejend vuur?
 ô Noyt-geziene schoone! ô wonder der natuur!
 Hoe komt gy in dees staat my zo volmaakt te vooren?
 Ach! ben ik noch my zelfs, of heb ik my verlooren?
 Gewis ik voel myn brein ontroert door dees zottin,
 En myn verstand verhuist op 't komen van de min.

ISABELLA.

Hoe nu! wat deert dien zot, dat hy dus opgetoogen,
 En dus aandachtig staat, en ziet my onder d'oogen?

FERDINAND.

Voorwaar een gantsche reeks van jaren achter een,
 Was noch te kort een tyd, om zo veel wonderheên
 Recht te bezichtigen, vermits de Hemelingen,
 Om 't zien van zo een beeld, zelfs vol verwonderingen,
 En opgetogen, ja betooverd zouden staan.
 Wel aan, ik voeg m'er by, en spreek haar eenmaal aan.
 Maar hoe! ik sta bedeed, wyl dat ik gaa beginnen
 Te spreken met een steen, ontbloot van ziel, en zinnen.

ISABELLA.

Waar sta ik op en denk? en waarom vlucht ik niet?
 Het schynt dat zyn gezicht het vluchten my verbiet.
 Wat wel gemaakter man! wat aangenamer wezen?
 Helaas! ik min hem eer, dan dat ik hem zou vrezen.

FERDINAND.

ô Hemelsch schepzel! dat myn ziel vol vuur ontsteekt!
 Myn tonge blyft verstomt, terwyl myn liefde spreekt.

ISABELLA.

Wat heereyker stal van lichaam! door wat reden,
 ô Hemel, is 't verstand geen meester van dees Leden?

FERDINAND.

De gantsche wereld zou schier sterven van verdriet,
 Als hy zo schoonen Beeld berooft van zinnen ziet.

ISABELLA.

Rampzalige! gy zyt gelyk vergulde vaten,
 Die in der daat gemaakt, om Amber in te laten,
 Recht tegen alle reên, vervult zyn met fenyn;
 Hoewel dat ik gevoel, dat gy, helaas! in myn,
 Schoon gy uw zinnen mist, myn ziel berooft van zinnen,
 Vermids dat gy my dwingt, uw zotheid zelf te minnen.

FERDINAND.

Ach! uit wat kooker, zeg, ô spoorelooze liefd!
 Hebt gy den pyl gezocht, waar meê gy my doorgriefft?
 En in wat zotter nat hebt gy uw punt gaan doopen?
 Waar van ik het vergift voel door myn aders loopen.

ISABELLA.

Helaas! dat ik hem toch mocht spreken van myn min.

FERDINAND.

Ach! byaldien ik wist, ô Hemelsche zottin!
 Dat u een zot, wiens lot alleen hem zot doet wezen,
 U aangenaam zou zyn, wanneer hy was genezen,
 Zo wierd ik daadlyk wys, in spyt zelfs van myn noot,
 Nadien dat ik by u geen vrees heb voor de doot.

ISABELLA.

Hoe! ben ik niet die geen, die door myn knecht bedroogen,
 En arm geplundert ben? na dat ik eerst uit d'oogen

Van bey myn Ouders zo stoutmoedig was gevlucht?
 En sta ik nu bedeeft, verwonnen, en beducht,
 Door 't aanzien van een zot, berooft van ziel en reden,
 Niet waardig van op hem myn oogen te besteden?
 Helaas! wat twyffel ik? ben ik meê zot, in 't end.

FERDINAND, spreekt haar aan.

Ach! daar verdwynt myn zon, wyl zy haar oogen wend.
 ô Nachtverwekster! ey, doet toch de mist verdwynen,
 En laat toch uw gezicht op nieuws myn Ziel beschynen.

ISABELLA.

Dus spraakzaam, en beleeft!

FERDINAND.

Myn schoone! noch myn Geest,
 Noch myn verstand is nooit voor dezen zot geweest.
 Maar wyl uit u te zien myn zothed is gereezen,
 Zo zweer ik eeuwiglyk met u meê zot te wezen.

ISABELLA.

Sa Pagies! haast u wat, breng al het volk by een.

FERDINAND.

Helaas! daar holt haar geest weer buiten alle reên.
 Ik wil my meê, als zy, in volle zothed stellen.

ISABELLA.

Breng my zo daadlyk hier een van myn beste tellen,
 Die my vereert zyn van myn Ridder Mandrikart.

FERDINAND.

't Schynt als of door Romans haar brein dus is verwart,
 Die zeker heden-daags veel nieuwe zothed teelen:
 Wel aan, 't lust my met haar die zelfde Rol te speelen.
 Sa, breng my hier een paard, myn sabel, schild en speer,
 Want daar meê trek ik dien doorluchten Reus te keer,
 Die lestmaal Sacripant tweemaal den zaal deed ruimen;
 Sa, breng my myn helmet, beschâut met groene pluimen,
 Vermits myn oude min voortaan als rook verdwynt,
 Terwyl een nieuwe hoop weerom myn ziel beschynt.

ISABELLA.

Gy Ridder, wie gy zyt, wild my den beugel houwen.

FERDINAND.

Dat ik uw dienaar ben, dat moogt gy vast vertrouwen,

Want gy, gy zyt de ziel, waar door myn lichaam leeft.

ISABELLA.

Hoe Fiel! byt gy my in de voeten?

FERDINAND.

Waarom geeft

Gy dus de naam van Fiel, Princes, aan uw gevangen,
Die uit ootmoedigheid blyft aan uw voeten hangen?

ISABELLA.

Weet gy wel Ridder, dat ik Doralize ben?

FERDINAND.

Uw groote schoonheid maakt dat ik u daar voor ken;
Maar leid, dat ik met een uw Mandricart mag wezen.

ISABELLA.

Wel aan, ik sta 't u toe; schoon Mandricart voor dezen
In wysheid plag te zyn een Phenix van zyn tyt;
Daar gy de grootste zot van heel Europa zyt.

FERDINAND.

'k Boken, ik ben een zot; maar zaagt gy my van binnen,
'k Weet dat ik Mandricart in wysheid zou verwinnen.

ISABELLA.

Ga vraag myn schildknaap of Rogier is hier geweest.

FERDINAND.

Hy zeid, dat met zyn schip door zeker zwaar tempeest,
Hier op de kust gejaagt, hy quam flus aangevlogen,
Maar dat hy nu by 't vuur zyn schoenen zit te drogen.

ISABELLA.

Hoe is uw Naam?

FERDINAND.

Myn Naam? 'k loof dat die Karel is.

ISABELLA.

Zo zyt gy dan geen neef van Jonker Amadis?

FERDINAND.

Zyn neef? wel degelyk: 't is nog geen maant geleden,
Dat ik en hy ter jacht op Kabbeljauwen reden.

ISABELLA.

Zeg, kend gy Roeland wel?

FERDINAND.

Zeer wel, zo 'k aars niet weet;
Is het die man niet die zo graag Pompoenen eet?

ISABELLA.

Het is een eerlyk man.

FERDINAND.

Wel, heet ik u dat liegen?

ISABELLA.

'Neen, neen, dees is niet zot, of 'k moet my wel bedriegen,
'En zelve zotter zyn dan ik hem heb geacht.
'Helaas! waar heeft de min in zotheid zo veel macht?

FERDINAND.

't Schynt schier, als of zy iet van myn verstant moet peinzen.
'Daarom volhard ik best in my noch zot te veinzen.
Wel aan, ik wil ter jacht; men zadelt my myn Paardt:
Waar zyn de brakken? dat men straks de honden paart:
Brenghier de valken, met de winden, en de fretten.

ISABELLA.

Waar zyn de vuur-roers, met de hoorens en de netten?

FERDINAND.

Waar zyn de Jagers; sa, wy moeten op den tril.
Maar, brenghier geen valken, mits ik zelve vlieden wil;
Ja, zo hoog, dat ik zelfs de Starren en Planeeten
Zal kunnen vangen, om voor wild-braad op te vreeten.

ISABELLA.

Sa, geef my garen aan, op dat ik netten braay,
Want ginder in 't verschiet, daar komt een Papegaay.

Vierde tooneel.

JORIS-VAAR, ISABELLA, FERDINAND.

JORIS-VAAR.

Ik heb u, Juffrou, hier een nieuwe rok doen maken,
Die ik u passen wil; wilt dan die praatjes staken,
En gaat met my in huis: en gy, heer Karel! zult,

Zo 't u belieft, aan my toerekenen de schult,
 Dat 'k u beletten ga, u niet met haar te moeyen:
 Want zotten hoeven hier geen zotten voort te broeyen:

FERDINAND.

Hoe komt die wysheid jou toch uit de bokke-baart?

ISABELLA.

Gans bloet! wat is je mont met zulk een neus bewaart!

JORIS-VAAR.

Gelyk gy zeer wel zegt, de wysheid hoor ik garen:
 Maar of dat gintse hok u meê wel zal bewaren,
 Om u die praatjens met malkander te verbiên,
 Dat zult gy lichtelyk in 't korte meê eens zien.

ISABELLA.

Ik lach met u, ja toch, 'k ben vry in alle zaken:
 Want ik heb vryheid van myn huik een broek te maken.
 Ja zelve, van myn hart een knap-sak, als ik wil.

JORIS-VAAR.

Kom, kom, al praats genoeg; ga met my, en zwyg stil.

ISABELLA.

Vaar wel dan, waarde zot!

FERDINAND.

ô Hemelsche zottinne!
 Ik zeg u duizentmaal vaar wel.

JORIS-VAAR.

Kom, kom na binnen.

Vierde tooneel.

FERDINAND, *alleen.*

Houd stand, gaa langzaam, myn gedacht!
 Wild gy niet door de wind verzwinden,
 't Is noodig, dat gy zyt verdacht,
 Zo gy het rechte spoor wilt vinden,
 Dat gy 't verstand tot leyds-man wacht.

Gy gaat wel, daar de wil u leyd,
 Door d'eerste driften aangedreven;
 Maar laas! de reden die beschreyt

't Gevaar, waar in g' u hebt begeven,
Door 't hollen van uw lossigheid?

ô Neen, ô neen, keer liever weer:
Want de berooving van uw zinnen,
Ontrooft uw ziel haar glans en eer,
En voorts, door een zottin te minnen,
Stort al de vreugt van 't minnen neer.

Weg min, wiens dwang my tegenstreeft;
Weg dwaas, en al te zot verkiesen;
Vermits het gansch geen reden geeft,
Zyn brein en reden te verliezen,
Om een die brein nog reden heeft.

Vyfde tooneel.

VALERIUS, FERDINAND.

VALERIUS.

'k Weet, Ferdinand, dat gy myn zotheid eer zult vloeken,
Dan my bedanken voor dat ik u kom bezoeken:
Want, vrind, om uwentwil kom ik nu herwaarts niet,
Maar om myn zelven, die door zeker vreemt verdriet,
Helaas! het leven, met myn vryheid heb verlooren.

FERDINAND.

Ach! vriend Valerius, wat doet gy my hier hooren?
Heeft iemand my verspied? weet iemand waar ik ben?
En dat ik in dit huis my niet verbergen ken?

VALERIUS.

Tot noch toe, waarde vrind, is uw verblyf verborgen;
En voor ontdekt te zyn en hebt gy niet te zorgen,
Vermits dat u dit kleed bewaart tot beter lot;
Maar ach! myn Ferdinand! ik zelf, ik zelf ben zot;
En wyl myn zotheid zich niet langer kan verschuilen,
Zou 't ons wel noodig zyn van klederen te ruilen.

FERDINAND.

Zeg my, Valerius, wat voorval dat dit is,

Dat dus uw brein verdraait uit zyn gestaltenis?
 Helaas! wat doet uw verf, wat doet uw geest verdwynen?
 Wat heeft in 't end uw staat verandert in de myne?

VALERIUS.

Heeft men hier gisteren, in 't vallen van de nacht,
 Geen zekere zottin in 't Laz'rus-huis gebracht,
 Wiens schoonheid, by de Zon, by Hemel en Planeeten,
 Ja by d'onsterfflykheid schier niet is af te meeten.

FERDINAND.

Hoe! is zy d'uwe licht, dees hemelsche zottin?

VALERIUS.

Was zy de myne, als ik me, eilaas, de haare vin.

FERDINAND.

Kom, gaat met my in huis, om u wat neer te stellen,
 Waar gy my, zo 't u lust, uw voorval zult vertellen.

VALERIUS.

ô Hemel!

FERDINAND.

Hoe! gy zucht.

VALERIUS.

Ik zucht, myn vrind, met reên;
 Nadien ik met myn hart, myn brein verlies, met een.

Einde van het Tweede Bedryf.

Derde bedryf.

Eerste tooneel.

FERDINAND, *alleen.*

Is dan 't geval noch niet vermoeit,
Van, in myn onluk, zo verbolgen,
My met een quelling te vervolgen,
Die alle daag nog wast, en groeit?

Laas! in de plaats van hier t'ontvluchten
Het dreigend onluk van myn dood,
Zo strekt dit huis my, in myn nood,
Een dood van duizend ongenuchten.

Want pas, als of door vlaag op vlaag,
Myn ziel nooit smarts genoeg kan vinden,
Zo word de waardste van myn vrinden,
Op nieuws my tot een dubbele plaag.

Valerius, wien myn gedachten
Bekend zyn, als zyn eigen hart,
Komt en vermeerdert noch myn smart,
In plaats van hulp van hem te wachten.

Vermids hy meê door myn zottin,
Met my, in eenen staat gebracht is;
En zweerd dat hem de ziel verkracht is,
Door 't vuur van deze zelfde min.

Hy zweert te sterven duizend dooden,
Zo zy niet blust zyn heete brand;
Want weinig reden, en verstand
Heeft de verhitte min van nooden.

Daarom zo tracht hy hier van daan
Haar uit dit Laz'rus-huis te lichten;
Quansuis als iemand van zyn Nichten,
Waar van de zorg op hem moet staan.

ô Liefde! in hoe veel zielsgevaren
En leeft, en sterft, en quynt die geen,

Die ge in uw slaverny doet treên,
 Wanneer uw Ketens hem bezwaren!
 Maar echter, spyt dees smart en pyn,
 't Zy men my wys of zot wil schryven,
 Laat my by myn zottin slechts blyven;
 Wilt gy my niet puur zot doen zyn.

Tweede tooneel.

ANNA, FERDINAND.

ANNA.
 Hoe! of ik van myn zelfs geen tyding dan zal hooren?
 Hier, zeg ik, daar ik eerst myn zelven heb verlooren;
 Maar neen, ik dool misschien, mits myn geheugenis,
 Licht meê, met myn verstant, my reeds ontvlogen is.
 Want d' al te wrede min doet my het hart ontrukken,
 Brak wis, met eenen trek, ook, al myn brein aan stukken;
 Ja zo, dat spyt de naam van zot, en dwaze min,
 Ik in my zelfs de daat noch tienmaal zotter vin.
 Een zot, helaas! vervoert myn wel-bepaalde zinnen,
 Die reeds al zotter zyn, dan hy, die zy beminnen;
 Zo dat ik van een zot ben het Camelcon,
 Nadien dat ik zyn verf dus schielyk overwon.

FERDINAND.
 Na dat ik hooren kan, uit deze haar gedachten,
 Zo zal 't my noodig zyn my wat voor haar te wachten:
 't Zal best zyn, dat ik tracht de zothed van haar min,
 Weer door myn zothed te verdryven uit haar zin:
 Dies ik my zotter noch ga veinzen dan voor dezen.

ANNA.
 Zal dan een zot, helaas! myn overwinnaar wezen?
 En zal ik....

FERDINAND.
 Hebt gy hier niet in passant, misschien
 Gevoeld, geproeft, getast, gerooken of gezien,
 Een seekren Oliphant die ik flus heb verlooren?

Gekleed in 't groen Fluweel van 't gat tot aan zyn ooren,
En net gefigureert met Laarzen aan het been.

ANNA.

En hebt gy my hier zelf niet eer gezien, alleen,
Wanhoopig in myn druk, en treurig in myn lyden?

FERDINAND.

Die eens, ô Zuster! lyd, zal zig ook eens verblyden.

ANNA.

ô Woorden! die, indien gy Prophetyen waard,
My de gelukkigste zoud maken hier op aard!

FERDINAND.

ô Pinxsternakelen, ô Geel, en Roo Karooten!
Indien gy loopen kost op uw gesplitste Pooten,
Hoe zoud gy draven op het roeren van de Trom!

ANNA.

Helaas! hoe schielyk keert zyn zotheid wederom!

FERDINAND.

Zo gy 't geen 'k verloor my weder kunt bestellen,
Zal ik, tot berg-loon, u vereeren twee-paar bellen.

ANNA.

Gelukkig zoud ik zyn, indien ik u 't verstand,
Dat gy verloren hebt, weer stellen kon ter hand.

FERDINAND.

Kom, geef het my weêrom, indien gy 't hebt gevonden,
Of 'k zweer, Caronje! dat ik voor jou oude zonden,
Al ben je noch zo moy, u smyten zal met slik.

ANNA.

Zeg eens, uw Vryster, is die wel zo moy als ik?

FERDINAND.

Wel deeglyk; want zy doet elk die haar ziet ontvonken,
Vermits zy is van sneeuw en peper t'zaam geklonken.
Zy is het die my bind met een onbreekb're band,
Mits zy door 't zelfde vuur, dat my verteerd, verbrand.

ANNA.

Om haar alleen, helaas! hebt ge uw verstand verlooren.

FERDINAND.

Het branden van haar oog dat maakt het volk tot mooren,
En 't lachen van haar mond geest zulken zoeten trek,
Dat wel een water-snip zou vliegen in haar bek.

ANNA.

Helaas! in plaats dat dit myn min dient om te keeren,
Zo doet zyn zotterny myn liefde noch vermeeren.
Ach! met wat schoonder Geest zou hy niet zyn verçiert,
Indien van deze quaal zyn brein genezen wierd.

FERDINAND.

't Schynt dat gy by u zelf staat te Philosopheeren;
Des, om myn redenen daar by te Copuleeren,
Zo weet dat Amor (aârs een vreemde snaakse vent)
De ziel, de ziel het lyf regeert, na 't temp'rament:
Waar uit ik induceer, dat, na de temp'ramenten,
De min vaak wonderlyk in 't lyf moet redementen.

ANNA.

Hou op: hier van genoeg; maar zeg, waar is myn lind
Van hoop, dat ik u gaf?

FERDINAND.

Dat is al aan de wind:
Want zynde niet heel zot in 't minnen, noch in 't hoopen,
Zo moest ik dadelyk dat Troef-blad laten loopen,
En discarteeren dat behendig uit de weeg,
Zo dra ik beter kaart en spel in handen Kreeg.

ANNA.

Wat kreeg gy dan?

FERDINAND.

Ik kreeg een Koningin van harten,
Die zelfs de Koningin van Vrankryk wel mogt tarten,
In veel Provintien te winnen in een uur.
Hoewel hier tegen, door een vreemden avontuur,
Myn vyand in het spel, hoewel myn vriend in 't leven,
Door een verdoemde steek, myn gantsche kaart vergeven,
En ieder maakte, door 't zien van het zelfde blad,
Dat my de winst van 't spel schier al verzekert had.

Dit deed wel haast door twist ons vriendschap al verzwinden,
 Tot vyand makende de twee getrouwste vrinden;
 Vermits de vrindschap, in de min en 't speelen, stuit;
 Want daar men speelt of mind, daar heest de vrindschap uit.

ANNA.
 Zo is myn hoop dan weg?

FERDINAND.
 Zo doet myn hoop met eenen.

ANNA.
 Wilt gy een ander?

FERDINAND.
 Hoe? te geven, of te leenen?

ANNA.
 Te geven, zo gy wilt.

FERDINAND.
 Waar hebt gy dan het lind?

ANNA.
 Hier op myn hoofd.

FERDINAND.
 Zo hoog?

ANNA.
 Hoe nu dan, zyt gy blind?

FERDINAND.
 Wel, maakt het dan eens los.

ANNA.
 Gy moet het zelf ontbinden.

FERDINAND.
 Sta dan zo lang wat stil, ik zal de knoop wel vinden.

Hy ontbind haar Hoofd-strik.

ANNA.
 Ontknoopse, ze is voor u. ô Hemel! zo ik dorst,
 'k Zou hem omhelzen, en hem drukken aan myn borst:
 Maar waarom durf ik niet? geen mensch is hier op wegen,
 Een zot, gelyk hy is, wat is daar aan gelegen?

Zy omhelst hem.

FERDINAND.

Hoe nu: wat doet gy my? al zachjes, met gemak,
Of hoe na wild gy my iets stelen uit den zak?

ANNA.

Helaas! hy laat niet toe hem in myn arm te knoopen:
ô Dwaze, en zotte min! wat kund gy my doen hoopen.

Derde tooneel.

ISABELLA, in Sotte kleeren, ANNA, FERDINAND.

ISABELLA.

Die knoop staat wonder wel: neen, neen, ga zo vry voort:
Want jy bent alle bey pas zo lang als behoort.
Voor my ik wensch dat gy een tal van blyde jaren,
In dees omhelzing, met malkander wel moogt varen.
Maar hoe, verrader! hoe, zyt gy myn Mandricart?
Die Doralice reeds gegeven had uw hart!
Helaas! ik heb alreeds berouw van myn gedachten,
Die my wel eer wat goeds deên uit uw liefde wachten
En gy in 't heimelyk getrouwe Land-gravin
Van Denemarken, zeg, wat dolheid schiet u in?
Dat zo gy wys zyt, gy hier zot word by de zotten?
Vertrek, want ieder een zal met uw Tabbaard spotten,
Daar gy al slepende de vloer de neus meê snuit.

ANNA.

Al zachjes, Aagje, zacht, roep zo niet overluid.

ISABELLA.

Neen kakelaarster! gaat, 'k wil uw gezicht niet velen,
Wyl gy het wettig kind zyn erf-recht zoekt t'ontstelen.

ANNA.

Het zal my best zyn dat ik hier van daan vertrek,
Eer dat een ander my niet meê en kent voor gek.

Vierde tooneel.*FERDINAND, ISABELLA.***FERDINAND.**

Wat koppelaarster zou myn zaak zich meer bemoeien?
 Wat komt dit Laz'rus-huis al kuuren uit te broeyen?
 Waarom is 't dat men u een zoon noemt van de min?
 Daar ik u eer de naam van Vader waardig vin,
 Nadien men dagelyks kan door uw' daden hooren,
 Dat hy door u alleen zo dikwils word gebooren.
 Gy hebt, ô schoone, my verlost ter goeder tyd
 Van dees gehate vrouw: maar hoe! wat treurigheid
 Vertoont zich in haar oog! hoe staat dus opgetogen
 Die schoonheid, die myn ziel vervoerd heeft met haar oogen?
 Ach! waarom spreekt gy niet? Wat speelt u in den zin?

ISABELLA.

Het rout my, dat ik met Mevrouw de Land-gravin
 Dus stout gesproken heb, voor eerst, om dat ik vreeze
 Dat gy my denken zult van haar jaloers te wezen:
 Ten anderen, om dat ik heb uw vreugd gesteurt,
 En dat ik door myn komst u heb van een gescheurt.

FERDINAND.

Ach Aagje! zo ik haar bemin, zo durf ik zweren,
 Dat my de Blixem vry als Bos-kruid mag verteren:
 En zo ik niet en ben die zelfde Mandricart
 Die Doralice alleen draagt binnen in zyn hart;
 Maar wyl zy, als gy weet, is zotter dan wy allen,
 Zo hebben wy uit jox met een wat staan te mallen;
 En zo 't iet anders is, zo wensch ik, dat voortaan
 Uw haat my sterven doet, gebakken of gebrään.

ISABELLA.

ô Fiel! gy veinst op nieuws het hollen van uw zinnen,
 Neen, neen, waart gy gekookt zo zou ik u beminnen,
 Vermids, zo gy dan juist niet wel geviel'd aan my,

Ik u zo datelyk zou hakken tot pasteey;
 Zo dra ik in dit huis myn voeten quam te stellen,
 Zo dra begon myn oog mee na uw muts te hellen,
 En zo gy my niet had doen twyfflen aan uw hart,
 Gy waard, spyt Rodomond, altyd myn Mandricart.

FERDINAND.

‘ô Liefde! doet dees vrouw 't verstand tog weder komen,
 ‘Wyl gy de geen die 't had het zynen hebt ontnomen.

ISABELLA.

‘ô Min! zo gy in magt meêr dan Apollo zyt,
 ‘Zo maak aan deze man terstont zyn zotheid kwyt.

FERDINAND.

‘Doe in dit schoone beeld, ô Liefde! een ziel herleven,
 ‘Op dat ik haar myn smart eens mag te kennen geven.

ISABELLA.

‘ô Min! dit wonderwerk past aan uw kracht alleen,
 ‘Doe hem myn vuur dan zien, en brand hem ook met een.

FERDINAND.

‘ô Hemel! deze vrouw dient u tot gunst te wekken.

ISABELLA.

‘Ik durf my zelf aan hem nog niet geheel ontdekken,
 ‘Voor dat ik zie, wat ik van hem geloven mag.

FERDINAND.

‘Eer durf ik myn verstand niet brengen aan den dag,
 ‘Voor dat ik heb gezien, waar voor ik haar moet achten.

ISABELLA.

‘k Zal in myn zotterny hem melden myn gedachten,
 ‘Om te beproeven of hy min, noch reden kend.

FERDINAND.

‘k Zal haar in staat van zot verhalen myn elend,
 ‘Op dat zy, zo zy dus myn Liefde komt te weten,
 ‘Zo zy niet zot en is, my ook niet zot mag heten.

ISABELLA.

Zegt fynman! weet gy wel wat dat de Liefde is?

FERDINAND.

De Liefde dat 's een guyt. Die nu al lang, na 'k gis,
Is opgehangen, en voor bokking hangt te droogen:
Of anders, 't is een drift oorspronkelyk uit d'oogen,
Die na 't bezitten haakt van 't geen de ziel bemind.

ISABELLA.

‘ô Groote min! heb dank, wyl gy zo wel beginnd!

FERDINAND.

De min is tweederlei, na 'k dikwils heb gelezen,
Des vind ik, dat de schoonte ook tweederlei moet wezen,
De een van het Lichaam, en de ander van de Geest,
Waar van de laatste aan u onthouden is geweest,
Niet om de glans alleen van d'ander te verdoven,
Maar om myn ziel met een al zyn vermaak te ontroven.

ISABELLA.

‘Hoe is het mogelyk dat hy dit oordeel geeft,
‘En dat myn zothed schat dat hy geen wysheid heeft?

FERDINAND.

Maar gy, die my zo veel weet van de min te vragen,
Kend gy zyn krachten wel?

ISABELLA.

Ik weet zyn zotte vlagen:
En wat die gaudief op een eerlyk mensch vermag;
Want van dat uur, helaas! dat ik u eerstmaal zag,
Heb ik zyn mogentheid zodanig ondervonden,
Dat ik uit zyn geweld vrees noit te zyn ontbonden.

FERDINAND.

Mint gy my dan myn Lief?

ISABELLA.

‘Hoe nu! hy merkt myn brand:
‘Gewis hy is niet zot.

FERDINAND.

‘Gewis zy heeft verstand.

ISABELLA.

Verstaat gy wat ik zeg? ô Koning van Westfalen!
Ik min u in myn hart als krabben en garnalen.

FERDINAND.

En gy, doorluchtigste Princesse van Mogol!
Ik min u in myn maag, als varsch gezouten schol.

ISABELLA.

‘Hy antwoord in myn taal: wie zal dat zothed heten?’

FERDINAND.

‘Indien zy zot is, ach! zo ben ik zelf bezeten.

ISABELLA.

‘k Zou wis van u veel meer bemind zyn, en geacht,
Zo gy myn afkomst wist, en myn beroemt geslacht.

FERDINAND.

Wel, weet van uw kant ook, dat, spyt dees zotte kleeren,
Die 't nootlot my lest tot een Kermis kwam vereeren,
Dat ik een Edelman, en zo ryk ben van schat,
Dat ik, per overdaad, een hond hou met een kat.

ISABELLA.

Een Fiel, na dat hy my had uit myn land genomen,
En na hy hier met my was t'Amsterdam gekomen,
Heeft my verraden, en ontstolen ook met een
Al wat ik by my had; doch liet my 't hart alleen.
En wyl ik hier op straat myn ramp zat te beweenen,
En dat my, by geval, dit volk daar hoorde steenen,
Zo hebban zy voor zot my in dit slot gebragt,
Ter audientie van de souveraine magt.

FERDINAND.

En ik, door ongeluk, heb zeker heer doorsteken,
Waar door ik vluchtende ben in dit huis geweken,
Om myn vervolgers niet te vallen in de hand;
Nu speel ik hier voor zot, wyl 't missen van 't verstand
Myn nek en hals bewaart voor meester Hans zyn slagen,
Mits ik veel liever die van Joris-vaar wil dragen,
Dan dat een Intendant van 't recht der Graaflykheid
My, zonder compliment, 't hoofd voor de voeten leyd.

ISABELLA.

Spreekt gy met ernst?

FERDINAND.

Gewis: en gy, spreekt met reden?

ISABELLA.

Wel ja.

FERDINAND.

Is 't waar, myn zon? cy wilt die dan besteden
In wat meêdogentheid te toonen om myn smart,
Zie, hoe de min alleen bestiert myn ziel en hart;
Wyl ik, (u wanende berooft te zyn van zinnen)
Zelfs, spyt uw zothed, u gedwongen was te minnen,
En denk, of door de min myn geest niet zelve dwaald,
Wyl ik u in dees staat heb myn geheim verhaalt.

ISABELLA.

Om dees oprechtigheid met myne te vergelden.
Zo weet ook dat ik ben, die ik terstond vertelden.
En niet de gene daar gy my hebt voor geacht;
Myn naam is Isabel, en 't Adelyk geslacht,
(Zo oud, en wyd beroemt, waar uit ik ben gesproten)
Is Gelders, en verwant aan 't meeste deel der Groten;
En vorders ben ik die, die zich gelukkig vind,
Van in dees zotte staat van u te zyn bemind,
Gelyk ik u na dees getuignis hoop te geven,
(Wyl dat gy my 't geheim ontdekt hebt van uw leven)
Hoe dat myn minnend hart meer 't uwe is als het myn;
Ja dat ik tot 'er dood uw Dienares zal zyn.

FERDINAND.

ô Groote Hemel! wat geluk komt my ontmoeten?
Myn schoone! 'k werp van vreugt my zelve voor uw voeten;
Wyl ik u eeuwiglyk voor myn Godin erken.

ISABELLA.

Staa op, dit is een eer die ik niet waardig ben.

Vyfde tooneel.

JORIS-VAAR, ISABELLA, FERDINAND.

JORIS-VAAR.

Al weer an by malkaar? wel hei! waar wil dit henen?

Ik zweer dat ik jou luy zal breken hals, en benen:
Gaet voort zeg ik in huis: ziet zo, hoe smaakje dat.

FERDINAND.

Jou gryze Roffiaan! jou bakhuis als een kat,
Jou ouwe woud-aap, met je kamelotte kaken!
Moogt gy niet langer zien dat goe luy vrede maken!

JORIS-VAAR.

Geen woorden zeg ik, maar gaat straks geschikt in huis,
Of anders zweer ik u, dat gy niet eenen luis,
Nog op je kop, of vleys, meer zult in 't leven houwen,
Mits ik ze met een stok te morselen zal touwen.
Hou Marten! Klaasje hou! waar benje met je twien?

ISABELLA.

't Was tot ons ongeluk dat hy ons quam te zien.

Zesde tooneel.

MARTEN, KLAASJE, JORIS-VAAR, FERDINAND, ISABELLA.

MARTEN.

Wat is hier nieus te doen? wie is 'er dootgesteken?

JORIS-VAAR.

Op dat dit koppeltje malkaar niet weer zou spreken,
Zo legt my dees Sinjeur zyn voeten in den band,
En geeft dees Juffrouw eens een koord om ieder hand.

ISABELLA.

Die niet en heeft gedaan wat schult heeft die te boeten?

FERDINAND.

Boey my de handen meê zo wel als bey myn voeten,
Maar laat myn Zuster gaan, die heeft in 't minst geen schult.

JORIS-VAAR.

'k Zweer gy uw eerste beê wel haast verkrygen zult,
Zo gy de moeite neemt van noch wat praats te maken.
Sa jongens, pak haar aan, en let voor alle zaken,
Dat gy haar houd van een, dies past voor al op hem.

FERDINAND.

ô Ouwerwets model van Heer Methusalem!
'k Zweer zo het satum my weer in myn ryk doet keren,
Dat ik u zal tot straf in pik doen fricasseren.

KLAASJE.

ô Zotskap! weet gy dan 't gebruik van 't huis noch niet,
Zeg, wanneer is 't dat gy hier vrouws by mannen ziet?

JORIS-VAAR.

Kom stapt 'er slechts meê weg.

FERDINAND.

Waar wilt gy henen stappen?
Of wilt gy in de kroeg een paartje laten tappen?

KLAASJE.

Kom peetje, marsch jy voort.

ISABELLA.

Voert gy my meê dan heen?

JORIS-VAAR.

Gaa voort met allebei; maar houdze wel van een.

Zevende tooneel.

JORIS-VAAR, *alleen.*

'k Verwonder my geensints te zien dat dees zottinne
Zig van een zotte vent, als dees, kan doen beminnen:
Daar zy zo gryzen, en zo wyzen ouwen man,
Schier door haar oogen in temtatie brengen kan.
Ik weet niet, die zottin die helpt myn brein aan 't dwalen,
't Hooft draait my of 'er zat een meulen in te malen.
Wel liefde! wat is dit? word gy dan langer zot?
En speelt gy by de Goôn noch voor een eerlyk God?
Laas! wie zal aan voortaan op d'ouderdom vertrouwen?
Want gy, ô kleine Fiel! ontziet nog jong nog ouwen.
En 't zy, hoe dat het zy, in 't grys, of blonde hair,
Uw drift speelt in den mensch altyd voor koppelaar.

Eindt van het Derde Bedryf.

Vierde bedryf.

Eerste tooneel.

ISABELLA, alleen, met Handboeyens aan.

Hoewel dat my 't gebruik der handen is benomen,
 Zo ben ik echter noch myn wachters oog ontkomen,
 Want noch een keten, noch een wachter acht of tien,
 Kan een verliefde Ziel zyn heete drift verbiên:
 Want waarom zou de min zo groot niet van vermogen
 Zyn, als Mercurius? die, spyt de duizent oogen
 Van Argus, hem ontstal zyn mensch-geweze koe?
 Gewisselyk de min is al zo groot: want hoe
 Men hem meer dwingen wil, beknellen en bevatten,
 Hoe meer men deze band zal buiten band doen spatten.
 Want pas als hy het woord slechts hoort van Tiranny,
 Breekt hy zyn boeyens los, en stelt zich zelve vry.

Tweede tooneel.

FERDINAND, ISABELLA.

FERDINAND.

Hoe nu! men heeft u dan geboeyent aan uw handen!
 Myn waarde tweede ziel! en gy, ô ys're banden!
 Versmelt noch niet door 't vuur daar ieder een van blaakt,
 Die slechts de minste straal van deze zon genaakt?
 Gelukkig yzer! ô benyens-waarde keten!
 Die tot gevangenis der handen word versleten;
 Waar van de Minne-God, de groote scepter-staf,
 En 't opperste gebied van alle harten gaf;
 Gelukkig yzer! Ach! mocht ik uw plaats bekleden,
 En boeyen in uw steê dees goddelyke leden,
 Ik zweer, op dat dees hand te meer zou zyn vereert,
 Dat ik gewisselyk haast wiert in gout verkeert:

Maar ach! boeit men om my dees schoone Ledematen?

ISABELLA.

Dees ys're boeyens, in de plaats van die te haten,
Zyn my (wyl my de min om u die overlaat,
Tot kostelyk gesteent, en prachtig armçieraat.

FERDINAND.

Indien 't çieraden zyn, u van de min gegeven,
Zo schenk ik aan die band met een myn ziel en leven,
Nadien die blinde God, door een en zelfde gloet,
Ons herten samen smelt, en die vereenen doet:
Gelyk (tot blyk dat wy maar een zaak wezen moeten)
Hy u de handen boeit, gelyk als my de voeten,
Pas of een enk'le band hem niet en kan volstaan,
Om ons in eeuwigheit niet weer van een t'ontslaan.

ISABELLA.

Die boejens, waar in ik uw voeten zie geslagen,
Die zweer ik, dat ik mee steeds om myn hart zal dragen;
Dewyl dat ik in die, daar my uw min meê bind,
Myn allergrootste vreugt, en al myn glorie vind.
Alleen bedroef ik my, dat 't boeijen van myn handen,
Die drift in my belet, die ik in my voel branden,
Van u te omhelzen: daar myn ziel nu, na haar macht,
U haar omhelzing geeft, alleenig in gedacht.
Wel aan, myn tweede ziel, omhels my zonder schromen.

Derde tooneel.

CATRYN, FERDINAND, ISABELLA.

CATRYN.

Heel tydig vind ik my hier op het mat gekomen.
Gy fiel! laat gaan, laat los: wat doet gy dees zottin?

ISABELLA.

Verrader! wilt gy my verkrachten?

CATRYN.

Hoe, vrindin,

Deed hy u dan geweld?

ISABELLA.

ô Ja.

FERDINAND.

Geweld van Liefde.

CATRYN.

Gy Heer Student, of droes! 't was best zo 't u liefde,
Dat gy liet loopen dees ontzinde, en zotte meyt:
Wat heeft zy u gedaen, dat gy steeds by haar zyt?

FERDINAND.

Zy heeft my met een pyl in 't ingewant getroffen,
Daar men een Oliphant meê zou ter aarden ploffen.
Wat dunkt u, heb ik dan geen reden tot myn wraak?

ISABELLA.

Haar zotte jalouzy die hoor ik met vermaak.

CATRYN.

Zult gy u eeuwig dan staan spieglen in haar oogen?
Ziet my tog meê eens aan.

FERDINAND.

Helaas! wat groot vermogen
Hebt gy in uw gezicht, ô platgeneusde maagt!
Wyl dat gy door een lonk my schier na bed toe jaagt.

CATRYN.

Schoon dat gy my veracht, nog zult gy zo niet scheiden,
Mits ik u niet wil zien vertrekken met u beiden.

ISABELLA.

Gansch herfst, en winter, en gansch zomer alle drie:
Wat zoeter gratie dat ik in dees Juffrouw zie!
Och, och, wat moet die sloof in bei haar longen branden!
Ik loof voor vastelyk d' hondsdagen zyn op handen.

CATRYN.

Wel waarom ziet gy my niet meê eens vriend'lyk aan?

ISABELLA.

'k Zweer zonder jokken, dat het kwalyk is gedaan;
Doch gy Heer Mandricart! blyf hier, ik ga vertrekken,
Om hier myn jalouzy niet hooger op te wekken.

FERDINAND.

Hoe nu! zal deze mist, op nieuws weer oorzaak zyn,
 Dat ik ontbeeren zou myn schoone zonneshyn?
 O wreede Rodemond! ontschaakt gy Doralice?
 'k Zweer dat 'k u volgen zal, of 't leven zelfs verliezen.

Vierde tooneel.**CATRYN *alleen.***

Is 't mog'lyk, hemel! is 'er smart
 Op aard' by myne te gelyken?
 Helaas! wat droefheit moet niet wyken
 Voor 't vreemde lyden van myn hart?
 Moet ik dan sterven door de min?
 Om deze zot, die door 't verachten
 My klaar doet zien in zyn gedachten
 Dat hy my laat voor dees zottin?
 O neen! ik zal haar dolligheid
 Zien door myn dolheid om te zetten,
 En zo haar samenkomst beletten,
 Eer dat dit vuur zich verder spryt.
 Want om dit huis te houden in,
 En niet naar Haarlem weer te keeren,
 Zo wil ik, om geen schyn t'ontbeeren,
 De zotheid volgen van myn min.
 'k Wil my gaan veinzen zo ontzint,
 Dat men my hier zal moeten laten,
 Want zal het minnen ons wat baten,
 Zo moet hy zot zyn die bemint.
 Wel aan! wat let my dat ik straks niet gaa beginnen?
 Holla myn Pagies! met myn Juffers en slavinnen,
 Waar is myn gansche trein? waar blyft het hofgezin?
 Sa, maak myn koets gereed, en spand de paarden in,
 Vermits ik datelyk wil naar de Koning ryden:
 Gy, Prins, geef my uw hand, om my ten hoof te leyden;
 En gy, myn dwergen brengt uw waeijers voor den dag;

Op dat ik voor de zon my wat verkoelen mag.
Dit is een goet begin om tot het werk te treden.

Vyfde tooneel.

ANNA, CATRYN.

ANNA.
Hoe! staat gy hier, Catryn? wat maakt gy hier beneden?

CATRYN.
Hoe! noemt gy my Catryn? noemt my uw Koningin.

ANNA.
Helaas! wat slechter tyng ontfang ik daar vrindin!

CATRYN.
Hoe slechte tyng? wat tyng?

ANNA.
Te droevig om te hooren.

CATRYN.
Is 'er misschien een stuk van 't Koningryk verlooren?
Of is de gansche vloot van Indiën vergaan?

ANNA.
Myn Vader doet terstont my door een brief verstaan,
Dat het zyn wil is, dat wy straks na Haarlem keeren,
Vermits dat hy my t'huis niet langer kan ontbeeren,
Gelyk 'er ook met een aan Joris-vaar een quam,
Waar in hy wierd verzocht, dat hy my t'Amsterdam,
(Vermits 't noodzak'lyk was) niet langer op zou houwen:
Maar eer hoe liever, ons weer zou na huis toe stouwen.

CATRYN.
Wel dat het gansche ryk dan straks victorie brand.

ANNA.
Wat ryk?

CATRYN.
Dat Koningryk, dat ik met dees myn hand
Als Koningin regeer.

ANNA.

Hoe nu? waar zyn uw zinnen?

CATRYN.

Ik zoek myn moeder vast een schoonzoon aan te winnen.

ANNA.

Gewislyk zy is zot en al haar oordeel quyt.

CATRYN.

Daar door heb ik myn ziel van meerder smart bevryt.

ANNA.

Wat tover-kruid Catryn! hebt gy doch ingezogen?

CATRYN.

Een tover-kruid 't geen ik ontving door by myn oogen.

ANNA.

Bedaar u toch Catryn.

CATRYN.

Vertrek, gy valsche pry!

ANNA.

Gelukkig zyt gy wis in dees uw zotterny,
Nadien dat gy daar door hier noch zult blyven mogen,
En alle dagen zien die wel beminde oogen,
Waar van ik in myn ziel zo diepe wonden draag,
Dat ik alleen om haar dit myn vertrek beklaag.

CATRYN.

Waar zyn myn slaven, en myn zwarte Japoneezen?

ANNA.

Ach! die zo zot mocht zyn! hoe lukkig zou hy wezen!

CATRYN.

Sa! breng my water op dat ik myn handen wasch.

ANNA.

Hoe woeld haar malend brein in die ontstelde kas!
Maar hoe! wat of my let, dat ik reeds zot ten delen,
Haar voorbeeld niet en volg, en puur voor zot ga spelen,
Dewyl dat ik daar in twee zaken schyn te zien,
Waar door myn minnend hart veel voordeel kan geschiên:
Waar van het eerst' is, dat het missen van myn zinnen,

Voorzeker in dit huis my zal een plaats doen winnen,
 Daar ik haast andersints van hier zal moeten gaan:
 Het tweed' is dat ik dus myn brand zal doen verstaan
 Aan myn beminde zot, die ik in alle deelen
 Zo zal gelyken in myn zotte rol te speelen,
 Dat als men my om hem bespeurt zo dol en mal,
 Myn Vader my gewis met Karel trouwen zal.
 Vermits hy, ziende 't quaat alleen uit hem gerezen,
 Wis door dit huwelyk myn zotheid zal genezen.
 Wel aan dan; ik begin: Vaar wel dan myn verstand,
 Want daar de min regeert moet wysheid aan een kant.

CATRYN.

Hola myn kamer-maagt! Waar zyt gy, kom van binnen.

ANNA.

Wat is 't gebieden van mevrouw de Koninginne?

CATRYN.

Het is byna een uur dat ik hier heb gewacht,
 En niemant heeft my noch een morgendrank gebracht.

ANNA.

Uw kamer-jonker, zal terstont uw wil volvoeren:
 Hy staat vast aan den haard een pot met bry te roeren.

CATRYN.

Zeg dat hy zich wat spoeyt, of dat men in der yl
 Zyn rug wat smeeren zal met 't hand-vat van een dwyl.
 Maar hoe? wat wil dit zyn, dat Juffrouw voor 't bestraffen,
 My in myn zotterny komt nieuwe stof verschaffen?

ANNA.

Dus volg ik van dees sloor alleen de zotheid in,
 Om dat ik zelve volg de zotheid van myn min.

CATRYN.

'k Geloof dat zy de grond verspied van myn gedachten,
 Dies zal het nodig zyn my wat voor haar te wachten?

ANNA.

O groote Koningin! gints komt een pagie aan,
 Die u een tyding brengt uit 't Eylandt van de maan.

CATRYN.

Wel licht zal het een Boo van Jonker Karel wezen,
Zegt dat hy binnen komt, en niet en hoeft te vrezen.

ANNA.

Hoe! spreekt gy hier by my van deze vagebond?

CATRYN.

Mag ik myn Bruigoms naam niet nemen in myn mont?

ANNA.

Hoe nu! uw Bruigom, daar hy aan een aêr getrouwt is?

CATRYN.

Getrouwt? ja toch, met wie?

ANNA.

Dat 's tyding die al out is.
Met my.

CATRYN.

Met u? en wie heeft u toch t'zaam vereent?

ANNA.

De Paap.

CATRYN.

De Papegaay geloof ik dat gy meent.

ANNA.

Wel wat mag dees zottin dog in haar harsens brouwen?
Meend zy myn echte man dan op een nieu te trouwen?

CATRYN.

Hoe nu? rampzalig dier! weet gy met wie gy spreekt?
En vreest gy noch niet dat uw Koningin zich wreekt
Op uw vermeete tong? sa, waar zyn myn Soldaten?
Ik wil dat men de trom terstont zal roeren laten,
En dat men 't gansche heir zo daadlyk breng te veld.
Mits ik my wreken wil van dit uitheemsch geweld.

ANNA.

En ik wil u terstont de kroonen gaan verpletten.

CATRYN.

Hoe nu! zal myn slavin zich tegen my verzetten?
Een bastaart die de schand maakt van haar gansch geslagt?
Za Pagie! haal my straks drie Switsers van de wagt,

Op dat ik haar terstond doe slepen uit myn oogen.

ANNA.
Gy hebt, ô Koningin! dwars door uw strot gelogen.

CATRYN.
Gelogen! sa wel aan ontfang dan dees sufflet.

ANNA.
ô Varken! wacht, ik zweer dat ik u dat belet.

Zy vechten.

Zesde tooneel.

JORIS-VAAR, VALERIUS, ANNA, CATRYN.

JORIS-VAAR.
Kom heer Valerius zo lang eens met my buyten,
Op dat ik zie waar uit dit plaatsgerucht mag spruyten.
En daar na zullen wy verhand'len met gemak
De zaak daar gy om komt.

VALERIUS.
Wel aan dan, haast u strak,
Want gints zie ik uw Nicht met een zottin aan 't vechten.

JORIS-VAAR.
Hoe Anna? wat is dit? laat los malkanders vlechten:
Laat los, en blyf van een: kom hier, waar benje Klaas?
Sa sleept my dees zottin terstond eens van de plaats,
Die hier myn goeje Nicht schend neus, en mond, en lokken,
Wyl zy onzinnig is, en meer als dol, wat pokken
Beweegt u dat gy haar niet opgesloten laat?

CATRYN.
Kend gy my langer niet, gy gryze Potentaat?

JORIS-VAAR.
Wel hoe! bent gy 't Catryn?

CATRYN.
Ik bent.

ANNA.
Dees dolle deeren
Die noemt zich Koningin, om my te affronteeren,

Zo zeyt zy dat zy reets met Karel is getrouwt,
Daar yder een nochtans hem voor myn Bruigom hout,
Gelyk wy inderdaat ook zyn aan een verbonden.

JORIS-VAAR.

ô Hemel! Anna Nicht, wat heeft uw breyn geschonden?

VALERIUS.

Ik zweer u Joris-vaar dees twee zyn beiden zot.

JORIS-VAAR.

Wat droes: wel wat is dit? wat helpt haar brein uit 't slot?
Wat helscher toverdrank heeft men haar dan geschonken?

ANNA.

De min is tovenaar, het toverkruid de lonken,
De minnelyke zwier, en schoonheit van 't gelaat.
En zo gy weten wilt waar uit my dit ontstaat,
Gaat ziet myn Karel eens, en zyn bevalligheden,
En oordeelt dan of ik ook zot ben zonder reden.

CATRYN.

Die zelfde is meê den geen die my het brein verwart,
En zo gy niet gelooft zo zie vry in myn hart:
En opent my dees borst, wiens binnenst is te vrezen,
En door myn felle brandt alrêe tot asch zal wezen.

JORIS-VAAR.

Ach! vrindt Valerius: wat ongeluk is dit?
't Schynt dat de min alleen haar hollend brein bezit.

CATRYN.

Ik ben de Koningin van 't Land der Japonezen,
Schoon dat ik voor myn troon dees stad heb uitgelezen.

VALERIUS.

Ik sta zo zeer verbaast door dees ontzinde schyn,
Dat ik voor vast geloof dat zy betovert zyn.

JORIS-VAAR.

Dewyl haar dolligheid is uit de min gerezen.
Zo moet dees toverny niet van de kleynste wezen:
Ach! vriendt Valerius! gy hebt te quader tydt
Dien Karel, voor dees twee, hier in myn huis geleydt.

ANNA.

Wat staan wy droef te zien? sa, sa, kom laat ons dansen.

JORIS-VAAR.

Waar wil dit henen.

Zy zingen en dansen.

CATRYN.

Hey! waar benje kokerjansen
Metje stopmes op je zy.

JORIS-VAAR.

Haar zothed groeit noch aan:
Myn lieve Nicht, wat 's dit? laat toch dit danssen staan.

ANNA.

Ta, la, la, la, la, liere?

JORIS-VAAR.

Helaas! wat vreemde zinnen?
Myn Nicht, hoe kreeg gy dit?

ANNA.

Door Karel te beminnen:
Verstaat gy my noch niet?

JORIS-VAAR.

Ach! Karel is de man.

VALERIUS.

't Is wonder dat een zot dit vuur verwekken kan.

JORIS-VAAR.

Nicht Anna!

ANNA.

Dat 's voor jouw.

VALERIUS.

My dunkt dat 't best zal wezen,
Dat gy haar vast zet, en door slagen laat genezen.

JORIS-VAAR.

Ik zal zo daadlyk haar doen zetten in een kot,
Op dat ik haar genees, of maak haar eens zo zot;
En aan haar vader zo van stonden aan gaan schryven,
Dat wyl zyn dochter hier gedwongen is te blyven,
Dat het noodzaaklyk is dat hy van stonden aan
Hier zelve eens komt zien hoe dat de zaaken staan.
Wat Karel nu belangt die zal ik zo besluiten,

Dat uit zyn zotheid hier geen zotheid meer zal spruiten.

VALERIUS.

Zo Karel van dit werk de wetend' oorzaak was,
Zo was hy sluitens waard: maar 'k bid u...

JORIS-VAAR.

Ik en pas
Hier op uw bidden niet, ik heb genoeg vernomen
Wat quaat hy hier verwekt: maar zal hier niemant komen.
Hou Klaas, en Marten, hou: waar benje? kom eens uit.

ANNA.

Gy sluit myn leven zelfs, indien gy Karel sluit.

Zevende tooneel.

MARTEN, KLAASJE, JORIS-VAAR, VALERIUS, ANNA, CATRYN.

MARTEN.

Wat isser Joris-vaar! dat u zo luyt doet baren?

JORIS-VAAR.

Iets dat myn hart en ziel te lydig komt bezwaren.

KLAASJE.

Bon jour Juffrouw Catryn! wel Tronje sta jy hier?

CATRYN.

Zo gy my nog niet ziet zo opent uw vizier.

KLAASJE.

Hoe na zyn deze twee ook van de maan geslagen?

ANNA.

Indienj' het weten wilt zo moet j' het Karel vragen.

MARTEN.

Ja, ja, ik merk het wel, zy hebben 't al gevat.

JORIS-VAAR.

Ik wil haar zo terstont doen zetten in een gat,
En met den Doctor noch van daag gaan Consuleeren,
Om, eer hoe liever haar dees ziekte te cureeren.

KLAASJE.

ô Juffrouw Anna!

ANNA.

Wel? wat wil dees Roffiaan?

KLAASJE.

ô Wysheid! hoe gezwint is 't vaak met u gedaan?
Wat staat gy meenigmaal op byster zwakke pooten?
Wyl u den minste wind vaak op uw gat kan stooten?
Maar Joris-vaar, wat droes heeft toch dit vrouvolk in?

JORIS-VAAR.

Och vrind, ik weet het niet, zy zeggen 't is de min?

KLAASJE.

Ja! komt dat van de min, zo doet dit huis vergrooten,
Eer dat wy door 't getal malkaar de deur uitstooten.

JORIS-VAAR.

Wacht, wacht, ik zweer dat ik haar haast genezen wil:
Sa mannen vat haar aan.

MARTEN.

Nou Juffrouw, houwje stil.

ANNA.

Wel aan gy rekel, kom ik zal my laten vatten.

MARTEN.

Ja, ja, ik hebje al vast, je zult my niet ontspatten.

JORIS-VAAR.

Houd haar ter degen vast, en leid haar daadlyk in.

VALERIUS.

Wel wanneer zult gy my dan geven myn zottin?

JORIS-VAAR.

Zo dra als ik dit volk heb in het hok doen steken.
Doch eer zy gaat heb ik nog iets met u te spreken.

ANNA.

Laat gaan, gy fiel? laat los.

MARTEN.

Houd my dat kakebeen.

ANNA.

Ik zeg dat Karel is myn Bruidegom alleen.

CATRYN.

En ik zeg dat gy dat hebt door uw hals gelogen.

Want ik, ik ben zyn Bruid.

JORIS-VAAR.

Voort, breng haar uit myn oogen,
En geef haar numro drie zo lang tot haar verblyf,
Tot ik in alderhaast een brief na Haarlem schryf.

Achtste tooneel.

REINOUD, LEONARD.

REINOUD.

Eer dat wy, Leonard, noch uit dees stad vertrekken,
Zo dacht my in passant dit Logement der gekken
Eens te bezichtigen niet ongeraên te zyn.
Gints zie ik op de plaats de gekken by 't dozyn,
Van 't kermis-volk omringt, haar personagies speelen.
Kom treên wy nader om die vreugt met haar te deelen.
Maar ziet hier komt ons een van 't huisgezin te moet,
Die met een compliment ons op zyn wys begroet:
Hy nadert om ons een discoursie te vereeren.

Negende tooneel.

KLAASJE, REINOUD, LEONARD.

KLAASJE.

Messieurs, met uw verlof! wat zyt gy toch voor heeren,
En wat komt gy hier doen? of komt gy hier misschien
In dit ons Laz'rus-huis, de zotten eens bezien?

REINOUD.

Ja, uit nieuwsgierigheid, want wy zyn vreemdelingen.

KLAASJE.

'k Loof zo de zotten in jou land met bellen gingen,
En dat de wereld door, de gekken pas als wy
Getekent waren met het Lazarusliv'ry,
Dat de nieuwsgierigheid van zotten te bekyken

U niet een voetstap breet had van uw weg doen wyken,
 Mits gy dan weten zout door 't dagelyks gedruis,
 Dat d' heele Werelt niet is als een Laz'rus-huis:
 Want noemt my eens een man, die in zyn gansche leven
 Niet hondert duizenden van zotheên heeft bedreven,
 En by aldien gy weet wat dat uw zotheid is,
 Zo oordeelt by u zelfs, of ik al heel veel mis.

REINOUD.

Ik zweer dat deze vent wel een Propheet mag heten.

LEONARD.

Hoe zot ik ben geweest, dat dien ik wel te weten,
 Toen ik met Isabel myn meesters huis ontvlood,
 En door haar zottigheid de myne heb vergroot.

KLAASJE.

Doch om u te doen zien, dat maar alleen in 't binden,
 Somtyds wat onderscheid in Zotten is te vinden,
 Schoon niet een mensch op aard zyn zotheid kan ontvliên,
 Zo treê met my in huis, ik zal 't u laten zien.

REINOUD.

Zeer wel, wy zullen zien of 't geen gy zegt zal blyken.

KLAASJE.

Wat nieuws is 't dat een gek zyn makkers gaat bekyken.

Tiende tooneel.

JORIS-VAAR, REINOUD, LEONARD.

JORIS-VAAR.

Gy Heeren, zo gy hier dit Godshuis komt bezien,
 Vergeet, zo 't u belijft, geen aalmis aan te biên.

REINOUD.

Zeer wel Patroon, hoe na zyt gy Regent hier binnen?

JORIS-VAAR.

Die ben ik, tot uw dienst, van veel ontzinde zinnen.

REINOUD.

Wel aan, zo 't u belijft, leid ons eens om, myn vrint,

En toont ons eens wat slag van zotten men hier vind:
 Wat het Gebou belangt; 't lykt, na ik kan bekyken,
 Dat het voor armen min gebouwt is dan voor ryken.
 Ik zie een ruime plaats met boomen fraay beplant,
 'k Zie alles even schoon en net naar advenant.

JORIS-VAAR.

Hoor vrind, een woortje.

LEONARD.

Wat belieft u?

JORIS-VAAR.

Mag het wezen,
 Zeg my wat Heer dit is: vermits ik uit zyn wezen,
 En zyn gestaltenis iets groots vermeen te zien.

LEONARD.

Dat weet ik zelve niet, hoewel dat ik hem dien,
 Vermits het (dat gy 't weet) geen dag en is geleden,
 Dat ik als vreemdeling ben in zyn dienst getreden,
 Wyl hy my by geval juist in zyn herberg vond:
 Maar pas gelyk gy zegt, dat gy bemerken kond,
 Dat hy iets groots moet zyn, dat meen ik van gelyken,
 Mits hy in al zyn doen iets ongemeens doet blyken,
 En anders weet ik niet, dan dat hy in den Haag
 Zyn woonpaaats houd, daar wy noch lichtelyk van daag
 (Na 'k uit hem heb gehoort) weerom na toe vertrekken.

REINOUD.

Ik bid u zegt my eens, wat slag hebt gy van gekken?
 En wat voor zottigheid bezit haar harsens meest?

JORIS-VAAR.

Ik heb 'er droevige, ik heb 'er bly van geest:
 'k Heb Koopluy, die van geld, en wissels disponeeren:
 'k Heb Philosophen, die schier eeuwig disputeeren;
 'k Heb Advocaten, en Doctoren, by 't dozyn;
 Ik heb Poëten, die schier onverdraag'lyk zyn
 Met al haar revelen van acht of negen muizen:
 Met een woord, dit 's het puyk van alle gekken huizen:
 Maar onder al dien hoop, al grypje by de gis,

Zo tast j'er op niet een die niet verliefd en is.

REINOUD.

Hoe is het mogelyk, dat in zo zotte zinnen,
De goddelyke drift geplaatst zou zyn van 't minnen?
Daar ik voor dezen dacht, dat nooit de Liefde viel,
Dan in een edele, en welgebooren ziel.

JORIS-VAAR.

Indien gy immer in een meening waart bedrogen,
Zo zyt gy 't nu, myn Heer; nadien ik het vermogen
Zo vreemt vind van de min, dat ik geloof voor wis,
Dat buiten hem op aard geen and're zotheid is:
Want wyl hier in myn huis (in wat voor zotternyen
Zy ook vervallen zyn) ik yder een zie vryen,
Zo dunkt my heb ik reên te zeggen veilig uit,
Dat in de min alleen zich alle zotheid sluit.

REINOUD.

Dus doende, zoud gy meê, wel door die zelfde reden
Het hof, ja 't heele Land, met al haar groote steden,
Uitschelden, na ik hoor, voor zulk een huis als dit?
Wyl overal de min schier yders hart bezit.

JORIS-VAAR.

En waarom niet? wyl ik die zelfde zottigheden,
Die ooit de liefde werkt in hooven en in steden,
Hier daaglyks plegen zie, in een en zelfde graat:
Want min, is altyd min, en 't gaat hoe dat het gaat,
Het is onmogelyk dat iemand in het minnen,
Hy zy, wie dat hy zy, blyft meester van zyn zinnen.
Zo dat ik nog eens zeg, gelyk ik heb gezeid,
De zotheid is de min, en min is zottigheid.

REINOUD.

En ik zeg, dat de min (een harts-tocht die van allen
De eelste is) niet kan in zotte harsens vallen.

JORIS-VAAR.

En ik zeg wederom, gy kalt wat dat gy kalt,
Dat nimmermeer de min als in de zotten valt.
Doch om u 't tegendeel van 't geen gy zegt te toonen,
En hoe de liefde kan in zotte harsens woonen,

Zoo nood ik (zoo 't u lust) u dezen avond hier
 Op zeker huw'lyksfeest, 't geen hoewel per plaizier,
 Of eer om redenen van ons dus is besteeken,
 U zal doen blyken, dat de zaak daar wy van spreken,
 Aan uw kant vals is, en aan myn zy vast en waar.

REINOUD.

Gy doet my groot vermaak, en zeer veel vriendschap, maar
 Waar speelt dit huwelyk, en tusschen wat personen?

JORIS-VAAR.

Ik heb heer dat gy 't weet een broer te Haarlem wonen,
 Die door de koopmanschap, daar hy zyn werk van maakt,
 Tot groote rykdom, en hoogachting is geraakt,
 Dees heeft een eenig kindt, een dochter, die voor dezen,
 Zoo om haar rykdom als bevalligheid van wezen,
 Van Jongmans haars gelyk vaak is ten echt verzocht,
 Hoewel dat noch de min, noit iets op haar vermocht,
 Misschien om eind'lyk dies te zwaarder haar te plagen;
 Dees heeft my in dit huis voor acht, of veertien dagen
 Wat bygewoont, om het vermaak van deze stad
 Wat te genieten, die zy nooit gezien en had.
 Dees by na op het punt van weêr na huis te trekken,
 Komt by geval te zien een van myn grootste gekken,
 Die, wyl hy wel gemaakt van lyf en leden is,
 De onnosle sloof zoo trest in haar geheugenis,
 Dat (door de min vervoert) zy, en verstandt, en zinnen,
 Op eenen bocht verliest, door deze zot te minnen:
 Ik sluyt haar op, en ik ontbied haar vader hier,
 Die 'k noch van daag verwacht, en die met geen pleisiet
 Gewis zyn eenig kindt in deze stad zal vinden:
 Ik haal den Docter, die in plaats van haar te binden,
 Haar raadt t'ontsluyten, en dat men haar vlyen zou,
 Met haar, aan dezen zot te geven door de trouw;
 Op hoop dat door de vreugt, die haar dees schyn zal geven,
 Haar razerny weerom mae worden uytgedreven;

En dit is 't huwelyk, het geen, hoewel verdicht,
Van daag geschiên zal, en 't geen, zoo gy 't uw gezicht
Kund waardig vinden, u geen kleen vermaak zal geven.

REINOUD.

Geen aangenamer zaak en zag ik ooit myn leven,
Dies is 't dat ik met vreugt d'aanstaande tyd verwacht,
En zal hier toeven zelfs, al was 't tot middernacht.

JORIS-VAAR.

Het zal zo laat niet zyn, want w' hebben tyd genomen,
Zoo dra myn broeder slechts zal wezen hier gekomen,
't Geen in een uur of twee zal wezen na ik gis,
Daarom, wyl dat de tyd zoo kort op handen is,
Zoo zal ik, om u niet van hier te laten scheiden,
Zoo 't u belieft, terwyl het huis eens door doen leiden.

Einde van het vierde Bedryf.

Vyfde bedryf.

Eerste tooneel.

FERDINAND, *alleen.*

Het is van daag een dag, dat (spyt dees zotte schyn)
 Ik van het kennis-volk hier vrees ontdekt te zyn:
 Dies wensch ik in een hol te zitten opgesloten,
 Dat noit de minste straal had van de zon genoten,
 Om zoo myn vreezend hart t'ontnemen al haar pyn:
 Te meer, wyl ik van daag quansuys zal bruigom zyn:
 Gelyk my Joris-vaar verzocht heeft dat te wezen,
 Om Juffrouw Anna van haar zotheid te genezen,
 En om haar in de min, die haar vervoert tot my,
 Quansuis te vleijen door dees huw'lyks veinzery.

Tweede tooneel.

ISABELLA, FERDINAND.

ISABELLA.

Ik kom u zoeken, om u veel geluks te wenschen
 Met iets het geen my maakt d'onlukkigst' aller menschen:
 Leef lang gelukkige, doch trouweloze zot,
 Met uw beminde Bruid.

FERDINAND.

Spreekt gy uit ernst, of spot?

ISABELLA.

Uit spot? ô neen, geensins: wilt dat geloof verbannen:
 Hoe kan uw huwelyk geschiën met Juffrouw Anne?
 Verrader! zonder dat zulx is uw wil geweest?
 En zonder dat my zulx ontroeren zou den geest?

FERDINAND.

Hoe is het mogelyk van deze vrouw te spreken,
 En van dit huwelyk, uit zotterny besteecken,
 Zonder te spotten met de zotheid van haar brein?
 Ik bid u veinst dan niet versteurd, en gram te zyn,
 Om 't geen gy zeer wel weet, slechts enkel jok te wezen.

ISABELLA.

In zaaken van belang, en spotte ik nooit voor dezen,
Veel minder nu, helaas! terwyl gy zyt getrouwd.

FERDINAND.

Getrouwd, wat zegt gy?

ISABELLA.

'k Zeg 't geen yder zeker houd.

FERDINAND.

Hoe kan men trouwen, en daar zelve niet van weten?

ISABELLA.

Het is genoeg dat men uw huw'lyk af kan meten
Uit 't geen besloten is.

FERDINAND.

'k Beken, dat dit besluit
Wel waar is, maar ik bid, hoor toch wat dit beduit,
Dit strekt alleen maar om haar zotheid te genezen,
Die haar gelyk men zeid op my verliefd doet wezen,
Op hoop door deze vreugt, van dees verzierde trouw,
Men met dees boertery haar quaal genezen zouw.

ISABELLA.

't Is my onmoog'lyk dit voor jok, of boert te achten.
Nadien dit jok in ernst verkeerd in myn gedachten.

FERDINAND.

Myn Lief! zoo 't anders is zoo wensch ik dat myn hert,
Daar nu uw beeld regeert, een nest van slangen wert:
Zoo wensch ik dat de min myn ondergang mag zweeren,
En dat myn rust, en vree, in Oorlog mag verkeeren:
Zoo wensch ik dat myn hoop verstuift, verdwynd, verzwint,
Gelyk het lichte kaf voor 't snorren van de wind.
Zoo wensch ik zelfs dat gy, ô zonne van myn leven!
De minste straal van gunst nooit op myn ziel mocht geven:
Ja dat een onweer van een hollende Orkaan,
Het schip van al myn heil aan flenteren mag slaan:
Ach! kund gy zulk een quaad dan van uw slaaf geloven?

ISABELLA.

Meend gy door eeden dan my myn geloof t'ontroven?
 ô Neen, integendeel, uit dees geveinsde schyn,
 Geloof ik dies te meer uw huw'lyk waar te zyn:
 Maar hoe meêr eeden, hoe oogschynelyker teken
 Van dat die geen die zweert, gewis vol schuld moet steken,
 Indien, gelyk gy zegt, dit alles was uit boerd,
 't Is zeker dat gy nooit zoo dierbaare eeden zwoerd,
 Die my in tegendeel daarom voor vast doen peinzen,
 Dat alles waar moet zyn, 't geen gy ontkend met veinzen.
 Maar hoe! wat raakt gy my? wat raak ik u in 't end?
 Wat is het, dat ik u en gy my schuldig bend?
 Voor my, ik vind geen reên, my machtig te bepraten
 Van, zoo 'k u gist'ren vond, op heden niet te laten?
 Want wat is toch de dienst die gy my immer deed,
 Waar door ik aan u zou verplicht zyn dat ik weet?
 En wat is toch de zaak waar in wy zyn verdragen;
 En daar ik reên in zie om over u te klagen?
 En waarom moei ik my zoo zeer toch met uw staat?
 Dat my uw huwelyk zoo zeer ter herten gaat;
 Gawis, nu zie ik wel dat men niet zonder reden,
 (Zot zynde als ik ben) my in dees zotskap kleedden:
 Maar nu (God dank) weerom geraakt tot myn verstand,
 Zeg ik u weer adieu, en schuif u van de hand.

FERDINAND.

Schuift gy my van de hand, en gaat gy my begeven,
 Zoo moet ik sterven, mits myn ziel door u moet leven;
 't Is waar, ô Isabel! dat ik u nooit voor dees,
 Dan met myn hart alleen, de minste dienst bewees,
 Maar wat voor diensten zyn toch machtig u te winnen,
 Zoo men uw gunst verliest, door u te zeer te minnen,
 't Is waar 't en is niet lang dat onze minnevlam
 In onze boezemen zyn eerste oorsprong nam,

Maar hoe vaak ziet m'er twee veel jaren saam verkeerem,
 Terwyl de Minne-God geen macht had haar te deeren,
 Daar hy in tegendeel vaak in een ogenblik,
 Twee zielen samen bind met een onbreekb're strik:
 Daar zyn veel schoonheên, die, in zich te doen beminnen,
 Alleenig door de tyd vermeesteren de zinnen.
 Maar daar zyn wederom ook schoonheên, welkers licht
 Zoodanig schitt'ren, dat op het aldereerst gezicht,
 Een ziel verrast word, die vervoerd, en opgetogen,
 Terstont zyn vryheid geeft aan twee verwinnend' oogen;
 Zoodanig is aan my uw schoonheit meê geweest;
 Indien dat dan de min in een verliefde geest,
 Een dag van smart en pyn tot duizend jaar kan maken,
 Zoo is 't reeds duizend jaar dat my uw oog doet blaken:
 Zoo is 't reeds duizend jaar dat ik als afgodin,
 In 't binnenst van myn ziel, u aanbid en bemin.

ISABELLA.

Schoon gy den listigen in woorden tracht te maken,
 Zoo is 't onmogelyk, dat zulx myn hert kan raken,
 Mits gy uw wetenschap vergeefs hier in verspilt,
 Maar wint my door de min, zoo gy my winnen wilt,
 Nadien onnozelheid, veel meêr, na myn gedachten,
 Als de welsprekendheid is in de min te achten.

FERDINAND.

Indien dat dit zoo is, zoo zweer ik dat de myn,
 My tot getuigenis kan van myn liefde zyn:
 ô Min! wilt toch uw kracht doen in haar boezem werken,
 Ontdoit haar killig ys, dat zy myn brand mag merken
 Myn schoone! waarom is 't dat dus uw gramschap blaakt?
 En dat gy dooden wilt, het geen gy levend maakt?
 Is het uw schoonheit niet, die my het hart doet leven?
 En wilt gy, door uw haat, dit dus de dootsteek geven?
 Neen, neen, myn waarde lief: keert eindelyk weêrom,

En neemt weêr in uw gunst uw trouwste Bruidegom;
Reik my uw schoone handt, op dat met duizend kussen,
Ik deze felle brand uw's gramschap mag uitblussen.

ISABELLA.

Hoe! ik aan u myn hand, ô neen, gewis, gy ziet,
Noch kent tot noch de drift van myne gramschap niet.

FERDINAND.

Myn ziel! ik bid...

ISABELLA.

Staat af.

FERDINAND.

Myn leven!

ISABELLA.

Ik uw leven?

FERDINAND.

Helaas! 't schynt my de ziel uit droefheid wil begeven.

ISABELLA.

Ga heen, en zoekt de hand van Anna.

FERDINAND.

Gy alleen,
Gy zyt de Godheid, die van my word aangebeên:
Myn lief bemerkt gy reets geen tranen in myn oogen?

ISABELLA.

ô Neen! ik ben een steen, en blyf gantsch onbewogen.

FERDINAND.

Wel dan, ik gaa my doên.

ISABELLA.

'k Zal 't aanzien, koel van moed.

FERDINAND.

Hoe! denkt gy 't geen zy zegt?

ISABELLA.

En doet gy 't geen gy doet?

FERDINAND.

Indien ik met myn doot, u kan vernoeging geven,
Zoo ben ik vaardig straks te eindigen myn leven.

ISABELLA.

Ga sterft indien 't u lust, op dat die tong niet leeft,
Die 't schelmsche ja - woort uit uw hals gewrongen heeft.

FERDINAND.

Dat ja-woort, 't geen die tong voor u heeft uitgesproken,
Dat is, noch kan, noch zal, ooit van my zyn verbroken:
Daarom myn Isabel, ik bid dat gy voortaan....

ISABELLA.

Zwyg; daar komt volk.

FERDINAND.

Daar komt myn grootste vyand aan.

Derde tooneel.

VALERIUS, FERDINAND, ISABELLA.

VALERIUS.

Ik heb hier voor de deur een sleetje laten komen,
Waar dat zy heimelyk kan werden ingenomen,
Zonder gezien te zyn van d'alderminste mensch.

FERDINAND.

Gewis, hy komt om u.

ISABELLA.

Dat is het geen ik wensch.

FERDINAND.

En zult gy gaan?

ISABELLA.

Gelyk gy zien zult.

FERDINAND.

Droevig scheiden.

VALERIUS.

Ik quam u zoeken, om u na myn huis te leiden,
Mejuffer! daar gy hbet dan hier gedient zult zyn.

ISABELLA.

Zyt gy d'Ambassadeur van Koning Harlekyn?

VALERIUS.

Ik ben hier tot uw dienst: maar gy, hoe gaan uw zaaken,
Vriend Karel! kunt gy hier u zelven wat vermaaken?

FERDINAND.

Maar paslyk, wyl gy weet hoe dat myn dingen staan.

VALERIUS.

Weet gy wel dat ik strax hier heb verlof ontfaan,
Van Aagje uit dit huis te voeren na het mynen?

FERDINAND.

Terwyl uw dag begint, zoo gaat myn nacht verdwynen.

VALERIUS.

'k Wil haar tot mynent doen genezen van haar quaat.

FERDINAND.

Zoo is 't dan zeker dat gy haar vervoeren gaat?

VALERIUS.

Wat wild gy, waarde Vrind? myn zot-verliefde zinnen,
Zyn my aars t' enemaal onmooglyk te verwinnen;
Dies heb ik om die drift te volgen, dit bestaan,
En kom, gelyk myn nicht, haar halen hier van daan.

ISABELLA.

Hoe danst myn hart van vreugt, kom laat ons dan vertrekken.
Vermits dat ik geenzints getuige wil verstrekken
Van 't huw'lyk, dat van daag hier zal in huis geschiên;
Maar laat ons in der yl na d'andre waereld vliên.

VALERIUS.

Wild gy, ô Aagje! dan met my niet t'huis waard keeren?

ISABELLA.

Hoe zou 't my moog'lyk zyn u zulks te refuseren?
Gy zyt zoo mooi, zoo net, zoo proper, en galant,
Zoo cierelyk bestrikt, bepoeyert, en bekant,
Dat 'er geen Juffer is, al was 't slechts om je kleeren,
Die niet gedwongen is u gratie t'estimeeren.
Dies geef ik my aan u zoodanig als ik ben:
Vermits ik uit uw zwier, en tronie, merken ken,
Dat gy wel machtig zyt myn droefheit te verdryven.

FERDINAND.

Wie kan de haat van een vergramde vrouw beschryven?
 Maar zacht, 't zal best zyn, dat ik die verdraag en zwyg,
 Op dat ik door myn tong geen meerder onheil kryg:
 Ik ben verzekert dat zy naauwlyks weg zal wezen,
 Of dat zy door berouw haar gramschap zal genezen,
 En weder keeren zal: wel nu, gy gaat dan heen,
 En gy verlaat my dus?

ISABELLA.

Vernoegt, en wel te vreên.

FERDINAND.

En ik, helaas! ik blyf veel droever dan te vooren,
 Maar echter wyl dit dus van 't Noodlot is beschooren,
 Zoo laat ik gaan, die gaat, en zoo ik sterven moet,
 Zoo heb ik noch voor 't minst wel veertig jaar te goet.

VALERIUS.

'k Zeg u vaar wel myn vriendt: ik ga met Aagje henen,
 Den Hemel wil u vreugt op 't huw'lyksfeest verleenen.

ISABELLA.

Adieu Canalje! gaat, zegt aan uw schoone bruidt,
 Eer dat zy gaat te bedt, dat zy haar neus eerst snuit.

FERDINAND.

'k Zal haar de boodschap doen, maar weet vry van gelyken,
 Dat zoo 't u beuren mocht, gy niet zo bang zoud kyken.

ISABELLA.

Adieu vyf-kante boer!

Al gaande, en weer uitkomende.

FERDINAND.

Adieu boerin in 't rond.

ISABELLA.

Gaat heen jou blykers dog!

FERDINAND.

Gaat kleine Lier-mans hond!

ISABELLA.

Gaat kust de handen aan uw kat van mynent wegen.

FERDINAND.

Gaat gy, om aan uw Aap zyn achterpoort te vegē.

Vierde tooneel.

FERDINAND, *alleen.*

Uit vrees voor onheil, dacht my 't veinzen alderbest,
 En om te zien wat eind dat nemen zal op 't lest,
 't Aanstaaende naberouw van haar versteurde zinnen;
 Want ik ben zeker, dat de drift van my te minnen,
 Alleen haar heeft vervoert tot deze jalouzy,
 Die in haar heeft gestookt dit vuur van razerny,
 't Geen, als zy zich bedenkt, haar voetsel zal ontbeeren,
 En haar in korten stont voor vast doen wederkeeren;
 Nadien, daar eens de min een vaste grontslag leid,
 Geen twist, noch jalouzy die eerste driften scheid:
 Derhalven heb ik voor, my zelfs noch stil te houwen,
 Tot dat ik zie waar op dat ik my mag vertrouwen.

Vyfde tooneel.

PHILIBERT, DOCTER, JORIS-VAAR.

PHILIBERT.

Met groote droefheit quam ik hier in Amsterdam;
 Maar het was weêr met vreugd, dat ik terstont vernam,
 Dat door de wyzen raad, myn Heer, van u gegeven,
 Ik onze ziekens quaal haast hoop te zien verdreven,
 Want nauwlyks sprak ik haar zoo daadelyk van de trouw,
 En dat ik haar van daag aan Karel geeven zouw,
 Of daadlyk, door dees vreugt, was al haar smart vergeten,
 En zy heel spraakzaam, en begeerig om te eeten.

DOCTER.

De vreugt van 't huwelyk, daar al haar hoop na strekt,
 Die heeft haar van de dood tot 't leven weêr verwekt,
 Want (als Ovidius lang heeft voorzeit voor dezen)

Met kruiden is de min onmoglyk te genezen,
Des acht ik 't van Galeen een byster zotte gril,
Als hy met dranken zelfs de ziel purgeeren wil,
Daarom is 't best geweest dees raad te appliceeren,
Die, als gy ziet, de geest straks in zyn staat doet keeren.

PHILIBERT.

Met Anna gaat het wel, maar nu myn meid Catryn,
Hoe zal het daar meê gaan? wat raat zal daar toe zyn?

DOCTER.

Daar zal ik daadelyk, zoo dra uw dochter Anne
Geholpen is, myn vlyt, en kunst op samen spannen;
Wel aan dan, dat men haar strax brenge voor den dag.

JORIS-VAAR.

Ik zal haar halen gaan.

PHILIBERT.

Gaat doet dit broer! dees slag
Zou wisselyk voor my te zwaar zyn om te dragen,
Want dus myn eenig kint, het steunsel van myn dagen,
Puur zot, ja dol te zien, was wis voor my een straf,
Die met haar wysheid ook myn leven trok in 't graf.

DOCTER.

Zie daar, daar komt zy zelfs.

Zesde tooneel.

JORIS-VAAR, ANNA, PHILIBERT, DOCTER.

JORIS-VAAR.

Kom fraay, kom in, nicht Anne!
En wil nu door de vreugt vry al uw vrees verbannen,
Maar toont u boven al verheugt, en wel gezint,
Op dat uw Bruigom ziet, hoe dat gy hem bemint.

ANNA.

Waar is myn Karel dan?

PHILIBERT.

Gy zult hem strax aanschouwen,
Zyt slechts gerust myn kint.

ANNA.

Zal men ons hier dan trouwen?

PHILIBERT.

Wy staan alleenig maar en wachten den Pastoor.

JORIS-VAAR, *stil tegen Philibert.*

Een zeker vremdeling, die by geval, hier door
Is komen reizen, en dit huis flus quam bekyken,
Heb ik beloofd, wyl hy zyn mildheit heeft doen blyken,
Dat ik hem het vermaak zou van dees feest doen zien,
Indien het Broeder mach met uw verlof geschiên,
Zal ik hem halen gaan? of hebt gy 'er iets tegen?

PHILIBERT.

Neen, neen, gaat haalt hem vry daar is niet aan gelegen.

Zevende tooneel.

ANNA, PHILIBERT, DOCTER.

ANNA.

Indien dat gy van daag kunt sluiten dees party,
Zoo geef ik u uit vreugt, een zoen tot maakklaardy.

PHILIBERT.

Denk dochter wie gy zyt, en wilt zo mal niet praten.

ANNA.

Hoe kan ik wys zyn, daar myn zot my heeft verlaten?

PHILIBERT.

Maar als gy zyt getrouwt zult gy dan strax daar na
Weër komen by u zelfs?

ANNA.

'k Zeg ja, ja, ja, ja, ja,
Want al myn quaad is wind: terwyl myn schip gedreven
Door zek're soort van storm, 't behoud is van myn leven,
Want wyl ik reets al zie de haven in 't verschiet
Die my verlossen zal, zoo gaat die wind te niet.

PHILIBERT.

Ziet, dochter, wie daar komt.

ANNA.

Hoe nu! wat 's dit, gy Ouwen?
'k Dacht dat gy Karel my, myn lief, zoud aan doen schouwen?

Achtste tooneel.

REYNOUD, LEONARD, JORIS-VAAR, PHILIBERT, DOCTER, ANNA.

REYNOUD.

Met uw verlof messieurs, dat ik dit feest kom zien.

PHILIBERT.

Gy zyt ons welkom, heer, en doet ons eer geschiên.

ANNA.

Wat is dit voor een haan?

PHILIBERT.

Sa, laat hier stoelen komen,
En zet de poort vry op, op dat hier zonder schromen,
Elk een mag komen zien: en haal ons hier Catryn,
Want daar het Bruiloft is daar moeten menschen zyn.

ANNA.

Gy hebt byloo gelyk, sa laat met duizend monden,
Terstont myn bruiloftsdag van 't Oost, tot 't west verkonden,
Als zynde nu op hand het grootste huwelyk
Dat ooit gezien is in het gantsche Christenryk:
Vermits myn Bruigom Vorst Pepyn heeft tot zyn broeder,
En dat Angelica wel eertyds was zyn moeder,
Die hem by Lancelot in eer en deugde won,
Toen hy uit Engeland, te voet ging na Japon.

Men brengt stoelen.

JORIS-VAAR.

Hier hebt gy stoelen, komt, gy Heeren, zet u neder.

REYNOUD.

Myn heer, wy volgen u.

PHILIBERT.

Dees stoel is u gereeder.

Ik bid u zetje slechts; Heer Docter, kom zit neer.

ANNA.

En ik zal moeten staan, wel dat 's een groote eer.

PHILIBERT.

Nu Joris-vaar gaat heen de Bruigom herwaarts halen.

JORIS-VAAR.

Zeer wel, ik ga zo heen.

ANNA.

Jupyn wilt u betaalen,
Dat gy noch eindelyk myn wenschen eens vervult.

PHILIBERT.

Belooft gy my dan, dat gy weêr bedaren zult?

ANNA.

Zoo dra ik ben getrouwt, zal al myn quaal vervlieden,
Maar 'k vrees, dat door dees Feest gy my slechts wilt bedriegen.
Doch wacht u dat gy my niet voor de zot en houdt,
Mits, voor 't genezen, gy my wis bederven zoud.

PHILIBERT.

Gy ziet hier alles klaar, waar voor hebt gy te vrezen?

ANNA.

Wel aan, ik ben te vreên, maar wie zal speelnood wezen?

DOCTER.

Myn heer, met uw verlof, dat het uw dienaar word.

REINOUD.

Myn heer, gy deed de Bruid en Bruigom veel te kort.
Ik zal veel liever zelfs de speelnoods plaats bekleden.

DOCTER.

Het zal genoeg zyn dat g' hem in uw plaats doet treden.

REINOUD.

Zeg Leonard!

LEONARD.

Myn Heer!

REINOUD.

Gy zult hier speelnood zyn.

LEONARD.

Ik vrees voor ongeluk in deze speelnoots schyn.

Mits ik de zothed zoo besmet'lyk weet te wezen,
 Dat my dit speelnoodsschap reets doet voor zothed vrezen,
 Hoewel de zothed van dees aangename Bruid,
 My reets zoo wel bevalt, dat, of ik ben een guit,
 Ik van die bruidegom, 't geluk schier zou benyen,
 En liever voor zyn staat, het speelnoodsschap liet glyen.

ANNA.

Wie zyt gy Fynman! die hier zult myn speelnood zyn?

LEONARD.

Ik ben een Edelman.

ANNA.

Zyt gy gezont van bryn?

LEONARD.

Ik weet niet beter, maar, door veel op u te letten,
 Zou 't licht'lyk kunnen zyn, dat gy my zoud besmetten.

ANNA.

Geef my uw hand, ik zie jy bend een eerlyk man.

DOCTER.

Gints, dunkt my in 't verschiet daar komt de Bruigom an.

PHILIBERT.

Wel, treën wy hem te moed om hem te gaan ontfangen.

Negende tooneel.

*MARTEN, en KLAASJE, met FERDINAND, tusschen haar beiden, aardig op zyn Bruigoms gekleedt,
 JORIS-VAAR, met CATRYN aan de handt, PHILIBERT, DOCTER, REINOUD, LEONARD.*

PHILIBERT.

Wy wachten, Bruidegom, u vast met groot verlangen:
 Daar, neem uw Bruid, en zet u samen nevens myn,
 En gy, Catryn, kom hier gy zult Speel-Juffer zyn.

CATRYN.

Speel-Juffer, ik met haar? 'k was liever doot geslagen.
Hoe! is 't noch niet genoeg my hoorens te doen dragen,
En niet myn razerny, met dit Speel-Jufferschap,
Op nieuws te voeren op den alderhoogsten trap?
Neen, neen, ik ga veel eer, en kan dit niet gedoogen.

PHILIBERT.

Blyf staan.

CATRYN.

ô Neen, ik ga: ik ben wat teer van oogen.

PHILIBERT.

Blyf hier, Catryn, men zal dan na een ander zien.

ANNA.

Ziet hier dees hypocryt, wat zal my noch geschiên?

CATRYN.

Zwyg gy Westfaals gediert! 'k wil uw geknor niet horen,
En schoon dat uw geluk van daag schynt als geboren,
Zo acht ik dees uw trouw met Karel niemendal,
Mits ik u morgen vroeg hem weêr ontsteelen zal.

ANNA.

Ik zal, dat zweer ik u, gy Hartogin van Bremen,
U met een Capaçon dat kaak'len haast benemen.

FERDINAND.

Zwyg stil, zottin! en draag wat eerbied aan uw man.

ANNA.

Mag ik niet spreken?

FERDINAND.

Neen: houd gy uw bek hier van,
Of ik zal u terstont, indien gy niet wilt zwygen,
Met dubbelt koperdraat de kaaken samen rygen.

ANNA.

Zyn dit Caressen dan die my myn Bruigom doet?

FERDINAND.

My dunkt zy zyn voor u noch meêr als al te goet:
Of wilt gy in de plaats veel liever kneppelslagen?

ANNA.

Hoe! slagen aan uw Bruidt?

FERDINAND.

Dat 's 't eerste van myn dagen
Dat ik dat heb gehoord: hoe! zyt gy dan myn Bruidt?

ANNA.

Is dit dan maar bedrog?

FERDINAND.

Eer men dit huw'lyk sluit,
Zo zal men noch malkaar eens zitten in de hairen.

PHILIBERT.

Nu zachjes, niet te grof, maar laat dees zothed varen.

FERDINAND.

Is 't langer zothed dan dat men de waarheit zeit?
Of noemt gy ham een zot die uit het trouwen scheidt?

KLAASJE.

Wilt gy, heer Philibert, 't krakeel niet doen vermeêren,
Zo gun dat wy dees Feest eens met een dans vereeren,
Die ik flus heb bedacht, van vier van onze maats.

PHILIBERT.

Dat 's goet: waar is uw volk?

KLAASJE.

Zy staan daar op de plaats,
Ik zal haar roepen gaan, zo 't u niet zal verveelen.

PHILIBERT.

Maar wie zal speelman zyn om dit ballet te speelen?

KLAASJE.

Daar naast zit in dat hok een zotte musikant,
Die zal ons wel een deun opzagen in passant.

PHILIBERT.

Sa wakker, roep uw volk, en wild maar strax beginnen,
Sa, Robbert, speel eens op, sa jongens! kom dan binnen.

Daar word gespeelt, waar op MARTEN, en KLAASJE, de eerste intrêe van een Zotte Ballet danssen: de tweede intrêe wordt van vier andere Zotten vermeerdert, die al t'zamen als den dans uit is binnen lopen, waar op strax VALERIUS, met ISABELLA uitkomen.

Tiende tooneel.

VALERIUS, ISABELLA, PHILIBERT, JORIS-VAAR, FERDINAND, ANNA, CATRYN, REINOUD, LEONARD, DOCTER.

VALERIUS.

Wat stoutigheid is dit, dat gy myn huis verlaat,
En dus, gelyk als dol derft lopen langs de straat?

ISABELLA.

't Is niet Valerius, dat ik voor u wil vluchten,
Maar 'k zoek de oorzaak hier van ál myn ongenugten.

PHILIBERT.

Wat is dit?

VALERIUS.

Dees zottin, is puur gelyk ontsindt,
Want nauw quam z' in myn huis, of snelder dan de wind
Zet zy 't op een galop, de straat weer op te draven,
En heeft niet eer gerust, voor dat zy in de haven
Zich van dit huis begaf, gelyk gy haar hier ziet.

JORIS-VAAR.

Hoe, Aagje! wat is dit? 't schynt of gy die geen vliet,
Die meer als iemand tracht uw ziekte te verdryven?

ISABELLA.

Hier is 't alleen, hier is 't dat gy die geen ziet blyven,
Die machtig is myn ziel te stellen weêr in Vreê,
't Is waar, ik dacht in 't eerst, dat 't onrecht, 't geen ik leê,
(Vermits 't onmooglyk was de spyt daar van te dragen)
Hem haast voor eeuwiglyk zou uit myn ziel verjagen.
Maar laas! noch spyt, noch vlucht, had zo veel macht op my,
Dat ik my kost ontslaan uit al myn slaverny.

VALERIUS.

Wat dat ik heb gedaan, met dreigen, en gebeden,
't Was alles vruchteloos, zy hoorde na geen reden.

ISABELLA.

Wat reden? hebt gy noch niet uit u zelfs geleert,
Dat reden wyken moet wanneer de min regeert?
Denk dan voortaan niet meer door reden my te winnen,
Wyl Karel my alleen berooft heeft van myn zinnen.

LEONARD, zachjes.

ô Hemel! wat ik zie? is 't Isabella niet,
Die ik hier op de straat zo jammerlyk verliet?
Gewis dit ongeluk is haar in 't hoofd geslagen.
Ach! wat verandering reets in zo korte dagen?

VALERIUS.

Is Karel dan die geen die u bercoft van brein?
Zo loof ik dat die zot een Toveraar moet zyn.

FERDINAND.

Versteur u niet, myn vriend, door dien ik van myn leven
U nimmer oorzaak heb tot dit verwyt gegeven.

ISABELLA.

Maar zeg my Ferdinand, zyt gy getrouwt of niet?

FERDINAND.

ô Ja, dit is myn ziel die gy hier by my ziet.

ISABELLA.

Verrader! 't is dan waar dat ik u heb verlooren?

FERDINAND.

Wyl gy Valerius voor my had uitverkooren,
Trouwde ik aan Anna voort, uit enkle spyt alleen,
Om dat gy my verliet, en vluchte met hem heen.
Dies raad ik u voor al, dat, als een kind van eeren,
Gy daadlyk met hem gaat na uwe Ouders keeren,
Die door uw afzyn gy in duizend angsten houd.

ISABELLA.

ô Schelm! het is dan waar dat gy tans zyt getrouwt.

FERDINAND.

'Zy meend het ernst te zyn al 't geen ik haar doe hooren.

ISABELLA.

ô Fiel! verrader! guit! wyl ik u heb verlooren,
 Zo zweer ik dat geen mensch u oit bezitten zal,
 Vermits gy sterven zult, al veinst g' u noch zo mal.

FERDINAND.

‘Wie zweert, of zy haar spyt niet op myn kop doet dalen,
 ‘En myn historie hier in 't breed niet gaat verhalen.

ISABELLA.

Wat meent gy, Ferdinand, verrader als gy zyt,
 Dat u dit zotte kleedt?....

FERDINAND.

‘Ach! 'k ben myn leven quyt.
 ft. ft.

ISABELLA.

Neen, wenkt my niet: meent gy, in deze lappen,
 Gelyk een zot vermomt, 't recht, en de dood t'ontsnappen?
 En meent gy, (spyt dees schyn) dat ieder niet wel ziet,
 Dat gy dien moorder zyt, die Reinoud lest doorstiet?

PHILIBERT.

Hoe, Reinoud! zacht, laat zien: ô Fiel! gewis ik reeken,
 Gy zyt die Ferdinand die Reinoud heeft doorsteeken.

FERDINAND.

Hoe nu! gelooft gy dan de praat van een zottin?
 ‘Ach! ik ben lyveloos: ô zotte, en dwaze min!
 ‘Gy zyt hier oorzaak van: de duivel haal die gekken,
 ‘Die immer aan een vrouw haar zielsgeheim ontdekken,
 ‘Dewyl zulks oorzaak is van d'aldergrootste pyn.

JORIS-VAAR.

ô Schelm! door dit bedrog denkt gy dan vry te zyn?
 Maar neen, ik zweer dat gy de straf hier van zult dragen.

FERDINAND.

'k Heb over niemand, dan Valerius te klagen,
 Mits hy de geen is, die my dus bedrogen heeft.

VALERIUS.

Wanneer een vrind zyn vriend en raad en bystant geeft,

Acht gy dat voor bedrog, zo heb ik u bedrogen.

REINOUD.

ô Hemel! wat is dat? wat zie ik voor myn oogen?
 Hoe! is dit Ferdinand, waar van ik heb gehoord,
 Dat hem 't gerecht vervolgt, als had hy my vermoort?
 Gy Heeren, zo dees man niet anders heeft bedreven,
 Dan dat hy, (als hy zegt) aan Reinoud nam het leven,
 Zo laat hem vry'lyk gaan, want hy en heeft geen schuld.

FERDINAND.

Uit wat voor reden Heer?

REINOUD.

Geeft u noch wat gedult:
 Kent gy my Ferdinand?

FERDINAND.

Myn Heer, wil 't my vergeven,
 'k Weet niet dat ik u oit gezien heb van myn leven.

REINOUD.

En nochtans ben ik zelfs dien Reinoud, die men zeid
 Dat onlangs in den Haag, door u is neergeleid.

FERDINAND.

Ach! zyt gy Reinoud Heer? en zyt gy weer verrezen?

REINOUD.

Ik heb niet dood geweest, daarom verlaat dit vrezen,
 Wyl ik u zeggen gaa, hoe 't alles is geschiet,
 En wie het is geweest, die gy quansuis doorstiet;
 Waar door schier ieder een tot noch toe is bedroogen.

VALERIUS.

Hoe! heer, was dan uw doot slechts een verdichte logen?

REINOUD.

ô Ja, maar hoor in 't kort, waar uit den oorspronk quam.
 Weet dan, ô Ferdinand, dat my myn minne-vlam,
 (Waar door my Celia de boezem had doen blaaken)
 Lest dwong op zee'ke nacht, ontrent haar huis te waaken,
 't Geen (als gy weet) naast dat van Leonora staat,
 Om op te passen, door het waren langs de straat,
 Of ik geen minnaar in het heim'lyk kon ontdekken,

Die my tot hinderpaal in myne min mocht strekken,
 Vermits ik Celia steeds vond zo koel voor my,
 Dat ik met reden, door een drift van jalouzy,
 Vermoede, dat zy wis een ander moest beminnen,
 Aan wien zy heimelyk gegeven had haar zinnen;
 Om deze minnaar dan, die ik by daag niet vond,
 By nacht te zoeken, nam ik voor haar huis in 't rond
 Zo te bewaaken, dat daar niemand uit zou komen,
 Die niet van een van ons, zou werden waargenomen:
 Ik zelfs gaa met myn driën ontrent de achterdeur.
 En laat myn eene knecht met drie vier and're veur,
 In 't midden van de straat, wat heen en weder treden:
 Dees knegt, die had ik juist in myn gewaad doen kleden,
 En last gegeven dat m' hem Reinoud noemen zou,
 Vermits ik Celia daar door bedriegen wou,
 Want ik had hem belast (na 't geen was voorgenomen)
 Zich te vertoonen, als hy Celia zag komen,
 Wanneer 's haar minnaar zou geleiden aan de straat;
 Want hier door dacht ik haar te vinden op de daat,
 Om haar dan naderhandt te kunnen overtuigen
 Van 't geen ik had gezien: om zo haar hart te buigen
 Tot een bekentenis van dees bedekte min,
 Waar door dat zy van my vervreemde ziel en zin;
 't Was dan in deze stand, dat wy te wachten stonden,
 Wanneer gy van myn knegt wierd aan de deur gevonden
 Van Leonora, die hy, door een groot abuis,
 Aanzag voor Celia, bedrogen in het huis:
 Hy toont zich dan aan u, gy raad hem te vertrekken,
 En vraagt wie dat hy is? hy om zich zelfs t'ontdekken,
 Gelyk hem was belast, zeid dat hy Reinoud is;
 Gy (die als vreemdeling, myn naam, na dat ik gis,
 Licht zelve niet en kon, 'k laat staan myn spraak en wezen,
 Trekt hier op straks van leer: waar uit voorts is gerezen,
 Na weinig morgen-spraak, dat wederzyts gevecht,
 Waar in gy hebt gequetst dees myn vermomde knecht,
 Die naau ter aarde lei, of straks zyn maats aan 't roepen,

Dat Reinoud was doorwond, waar op uit alle stoepen,
 Toen gy de vlugt verkoost, straks zo veel volk verscheen,
 Dat, wyl dat men myn knecht droeg na een herberg heen,
 De gantsche straat hem zag voor dood ten huis in dragen,
 Waar door terstont 't gerucht van dat ik was verslagen,
 Zich zo verspreide door de buurten van den Haag,
 Dat op dit eerst gerucht, terstond, voor dauw en daag.
 Het Hof wel hondert man uitzond, om u te zoeken,
 Wyl ik, zulks hoorende, my zelfs in d' andre hoeken
 Verschool, om hooren of myn dood de minste rouw
 In 't hart van Celia, wel oit verwekken zouw;
 Doch op dat niemand in den Haag my mocht ontdekken,
 Besloot ik daadelyk na Amsterdam te trekken,
 Na dat ik aan myn volk, en al myn knechts gebod,
 Te veinzen over al, als was ik waarlyk dood,
 En dus ben ik tot noch, hier t'Amsterdam gebleven,
 Waar ik van daag een brief, my van een vriend geschreven,
 Met vreugt ontvangen heb, die my wytloopig melt,
 Hoe zeer zich Celia heeft om myn dood ontsteldt:
 En voorts, hoe dat het Hof ook reets heeft ondervonden,
 Dat men te haastelyk het volk had afgezonden,
 Vermits dat 's anderdaags op 't onderzoeken bleek,
 Wie den gequetsten was, die, hoewel door een steek
 Ontrent de milt geraakt, geen prykel liep van 't leven.
 Zo dat gy Heeren ziet, dat 't geen daar is bedreven,
 Niet anders is geweest dan door onkundigheid,
 Die meenigmaal den mensch tot groote dooling leit,
 En nu tot ons geluk zo wel is uitgevallen:
 In 't kort, dit werk weêr doet vergaan tot niet met allen.
 Gy dan, Heer Ferdinand! zet al uw vrees ter zy,
 En keert vrymoedelyk weêr na den Haag met my,
 Waar dat ik morgen voor den avond hoop te weezen,
 Om van myn Celia myn brand te doen genezen.

FERDINAND.

Voor dit gelukkig endt geef ik den Hemel dank,

En blyf uw dienaar, Heer, voor al myn leven lank.

PHILIBERT.

Gewisselyk ik zie, die dees voor zot versleeten,
Dat men met grooter recht die zelf eer zot mag heeten;
Doch zeg ons, Ferdinand, wie is nu dees zottin,
Die om u, na het schynt, ontsint is door de min!

LEONARD.

Dit stuk raakt my alleen, om, wie zy is, t'ontdekken,
Zo ik haar haat op nieuws niet vreesde te verwekken:
Mits ik haar Vaders knecht veel jaren ben geweest,
En zelf licht oorzaak van het hollen van haar geest.

JORIS-VAAR.

Zeg ons, hoe dat zy hier is voor dit huys gekomen,
Waar wy uit medely haar hebben ingenomen.

LEONARD.

Schoon dat my dit verhaal ligt strekken zal tot schand,
Zo weet dat ik haar heb gevoert uyt Gelderlandt,
En uit haar Vaders huis; die ik, hoe hoog geboren,
En edel dat hy is, u zal daar na doen hooren;
Ik bracht haar vluchtende dan hier in Amsterdam,
Waar ik (wyl tusschen ons een zekre scheuring quam)
Als meede in myn gemoed, een schrik voor haar heer Vader,
Haar jammerlyk verliet, na dat ik haar te gader,
Juweelen, kleedt en geldt afhandig had gemaakt;
't Geen ik haar al te zaam, geheel en ongeraakt,
Zo dra het haar belieft beloof weerom te geven.
Voorts denk ik, dat hier door, door wanhoop aangedreven,
Zy hier in 't Las'rus-huys geraakt is, als ontsint,
Waar zy nu als gy ziet dees Edelman bemint;
Door wien, wyl dat zy hem in zotten schyn beminde,
Ik wensch dat zy haar heil en wysheit weer mag vinden.
Vergeef my dan myn fout, Mejuffer Isabel!
Wyl ik my weer op nieuws tot uwen dienaar stel.

ISABELLA.

Zeer wel: 'k vergeef het u; maar gy, denkt vry, gy Heeren!

Dat Ferdinand alleen, zo ik hem moet ontbeeren,
Op nieuws zal oorzaak zyn, dat in myn razerny,
Men eeuwig in dit huis bestel een plaats voor my.

JORIS-VAAR.

Om eeuwig dan dit slag van zotten niet te houwen,
Zo dunkt my was het best, dat men haar t'zaam deed trouwen.

FERDINAND.

ô Neen: Valerius, die 'k weet dat haar bemindt,
En aan wiens trouw ik my op 't hoogst verschuldigt vind,
Die acht ik waard dat luk te worden aangeboden.

VALERIUS.

Dit is de liefde, door geweld en vrindschap dooden:
ô Neen, myn waarde vrindt, u beider ziel en hart,
Zyn al te vast verknocht, om met zo wreden smart,
Van een te zyn gescheurt door myn lafhartigheden;
Neen, neen, bezit elkaar veel duizent jaar in vreden.

FERDINAND.

Ach vriend! uw ed'le ziel, die 't alles overstreeft,
En die ten tweedenmaal my nu het leven geeft,
Verplicht my zo op nieuws, dat ik dat zelfde leven,
Voor eeuwig in uw dienst met blydschap wensch te geven.
Doch gy, myn waarde lief, die met zo teeren bandt,
My aan uw trouw verbind, wel aan, reik my uw handt,
En wyl nu al 't bedrog en 't veinzen is verdweenen,
Zo neemt my voor uw man, en voor uw slaaf met eenen.

ISABELLA.

Neemt niet alleen myn hand, maar ook myn ziel daar by:
En wint voor eeuwiglyk een dienares in my.

REINOUD.

Men dient, met deze vreugt alleen niet op te houwen,
Maar als tot slot van 't spel, dient al de rest te trouwen.
Gy Heer Valerius, u is alree bekend
Wie Juffrouw Anna is, en voorts hoe dat in 't endt,
Haar trouw met Ferdinand slechts veinzery geweest is;
Indien 'er noch een drift van trouwen in uw geest is,

Zo vind ik raadzaam, dat ik zelf als koppelaar,
Op nieuws een huwelyk maak tusschen u en haar.

VALERIUS.

Myn Heer, in groote waard zoud ik uw voorspraak achten,
En zelf met al myn vleit na zulk een huwlyk trachten,
't Geen my niet anders dan een groot geluk belooft,
Was deze schoone slechts niet van verstand berooft.

ANNA.

Indien 'er niet en is, dan 't missen van myn zinnen,
Waarom Valerius my niet en kan beminnen,
Zo heeft dees zwaarigheid zeer weinig prykel in:
Want schoon dat ik my zelfs zot veinsde door de min,
Zo heeft dees zotte drift my zo niet kunnen raaken,
Of gy kunt, zo gy wilt, my weêr verstandig maaken.

PHILIBERT.

Hoe! dochter, zyt gy weêr geraakt tot uw verstandt?

ANNA.

'k Zeg, Vader, is 't uw wil dat ik terstondt myn handt
Geef aan Valerius, om hem my zelfs te geven.

VALERIUS.

En ik zeg; is 't haar wil, dat ik myn gansche leven
Gelukkig achten zal, zo 'k haar als Bruidt geniet.

PHILIBERT.

En ik zeg wederom, wyl d'eene zotheldt niet,
Dan door de andere, gestilt wordt en genezen,
Dat gy haar Bruidegom, en gy zyn Bruid zult wezen.

VALERIUS.

Heb dank voor deze gunst, ô waardigste zottin!
Gy word de myne dan, na dat ik het bevin.

ANNA.

Hoe kan 'er oit zottin een waarder Bruigom vinden,
Dan die zo wel als zy de zotheldt zelfs beminden.

CATRYN.

Gy Heeren Trouwers! en gy Koppelaars met een,
Hoe nu? laat gy my hier dus ongetrouwt alleen?
En ben ik wyzer dan als al de rest te houwen?

Dat, wyl gy zotten trouwt, gy my niet meê wild'trouwen?

PHILIBERT.

Catryn heeft groot gelyk, men schaft haar meê een man.

CATRYN.

Zoo een gebeetje my hier toe wat helpen kan,
Messieurs, zo schaft eens raadt, dat iemand pas als dezen
Zo zot gaat worden, en myn Bruidegom wil wezen.
Of 'k zweer, ik word wel haast dees zotte grillen moe,
En keer, gezond en wys, weerom na Haarlem toe.

LEONARD.

Tast toe Catryn! ziet hier, hier heb j' een zot gekregen,
Die zot geworden is, zo straks van uwent wegen;
En die, indien je wilt, voort zo zot worden gaat,
Dat hy u by zyn hand terstont de koop toe slaat.

CATRYN.

Tast toe, daar is de myn; doch of 't u mocht berouwen,
Zo moet g' uw zotheid zelf als oorzaak daar van houwen.

PHILIBERT.

Na zo veel vreugt by een, gy Heeren altemaal,
Zo bid ik niet te gaan dan na het Avondmaal.

REINOUD.

Dees eer is onverdient, doch echter dus te scheiden,
Na zo veel vreemt geval, dat wil de vreugt niet leiden.

JORIS-VAAR.

Wel treet dan t' zamen in, op dat met dit gedruis,
Met eenen einden mag de min van 't Laasrus-huis.

EY N D E .